

6360 Sayılı Kanunun Kıyı Belediyelerine Etkisi: Kuşadası Belediyesi Örneği¹

Remzi ÇENGEL², F. Neval GENÇ³

Öz

Araştırma Makalesi

6360 Sayılı On dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunla birlikte, yerel yönetim sistemi belli alanlarda önemli değişikliklere uğramış veya etkilenmiştir. 6360 Sayılı Kanunun yayımlanmış olduğu 2012 tarihinden bu güne kadar, üzerinden 10 yıl geçmiş olmasına rağmen yarattığı sorunlar ve etkileri, halen devam etmektedir. Bunun en çok etkisi, büyükşehir olan illerdeki, ilçe belediyelerinde görülmektedir. Bu sorunların farklı görünüşleri ise özellikle Kuşadası gibi kanunla büyükşehir statüsü kazanmış illerin kıyıdaki belediyelerinde, mevcut sorunların üzerine ilave olarak ortaya çıkmaktadır.

Bu çalışmada söz konusu etkiler, 6360 sayılı kanunla bu değişime maruz kalan, bir turizm ve kıyı belediyesi olan Kuşadası Belediyesi üzerinde incelenmektedir. Bu kapsamda literatür taraması yanında bu çalışma, Kuşadası'nda taşra yönetimini temsil eden; kaymakam, ilçe müdürleri, yerel yönetim boyutunda belediye başkanı, belediye başkan yardımcıları, belediye müdürleri, diğer kamu yöneticileri ve mahalle muhtarları ile 6360 sayılı kanunun hizmet sunumu açısından neden olduğu yeni durum, bunun olumlu ve olumsuz tarafları, sorunlar ve çözüm önerileri hakkında yarı yapılandırılmış görüşme formunu temel alan, bir alan araştırmasına dayanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: 6360 Sayılı Kanun, Büyükşehir Belediyeleri, Kıyı Belediyeleri, Kuşadası Belediyesi, Hizmet Sunumu

Effect of the Law No 6360 on Service Provision in Coastal Municipalities: Case of Kuşadası Municipality

Abstract

Research Paper

With the Law No 6360, the local government system has gone through significant changes or has been affected in certain areas. Although 10 years have passed since the Law No 6360 was published in 2012, the problems and effects it has caused still continue. The effect of this is seen mostly in the metropolitan municipalities and district municipalities. In addition to the existing problems, different aspects of these problems emerge especially in coastal municipalities that have gained metropolitan status by law, such as Kuşadası.

In this research, the mentioned effects are examined on Kuşadası Municipality, which is a tourism and coastal municipality, that was exposed to this change with the Law No 6360. In this context, in addition to literature review, this research is based on a field study that includes a semi-structured interview form with the district governor, deputy mayors, municipal managers, other public administrators and neighborhood administrators, to represent the municipal administration in

¹ Bu çalışma, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi Remzi Çengel tarafından, Prof. Dr. F. Neval Genç danışmanlığında hazırlanan aynı isimli yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

² remzi.cengel@kusadasi.bel.tr, ORCID: 0000-0001-5761-0510

³ Prof. Dr., fngenc@adu.edu.tr, ORCID: 0000-0003-2014-2113

Kuşadası, about the new situation caused by the Law No 6360 in terms of service provision, its positive and negative sides, problems and solution proposals.

Key Words: Law No 6360, Metropolitan Municipalities, Coastal Municipalities, Kuşadası municipality, Service Provision

Makale Bilgileri / Article Info

Alındığı Tarih / Received 08.07.2022

Kabul tarihi / Accepted 27.09.2022

Giriş

2012 yılında kabul edilen ve 2014 yılında uygulamaya giren 6360 sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunla¹ Türkiye’de yerel yönetimlerin büyük bölümünü etkileyen önemli değişiklikler meydana gelmiştir. Kanunla 16 olan büyükşehir belediyesi (BŞB) sayısı 30’a çıkarılmış, BŞB olabilmek için 750 bin nüfus koşulu getirilmiş, BŞB sınırları il sınırları ile eşitlenmiş, bu sınırlar içindeki belde ve köylerin tüzel kişiliği kaldırılarak mahalle olarak ilgili ilçe belediyesine bağlanmış İl Özel İdareleri (İÖİ) kaldırılarak valilikler bünyesinde Yatırım İzleme Koordinasyon Başkanlıkları (YİKOB) kurulmuştur.

Kanunla bütüncül planlama ile yerelde imar, altyapı ve ulaşım başta olmak üzere kamu hizmetinin verimliliği ve etkinliğini artırmak amaçlanmıştır. Ancak, bu amaçlara ulaşma konusunda kanun, kabul edilmesinden itibaren ciddi biçimde eleştirilmiştir. Bunlar içinde (Genç, 2014: 6-10): olumlu değerlendirmeler; optimal ölçeğe uygun olması, imar bütünlüğü sağlama, önceki düzenlemelere göre avantajları, eski köylerin de BŞB seçimlerinde oy hakkına sahip olması vb.; olumsuz değerlendirmeler: Anayasaya aykırılık, ilçe belediyelerinin özerkliğinin azalması, yetki ve görev uyuşmazlıklarının ortaya çıkması, ikili yapı, bölge-kent, federal sistem oluşumuna zemin hazırlama, yeni büyükşehirlerin hepsinin imkanlarının aynı olmaması, büyüyen ölçekte hizmet maliyetlerinin artması, kırsal alana hizmet götürmede yaşanabilecek güçlükler, BŞB ölçeğinin uygun olmaması, demokratik katılım ve temsilin zayıflaması, yaklaşan yerel seçim öncesinde seçim çevrelerinin değiştirilmek istenmesi, vergi tabanının farklılaşması, sosyo-kültürel yapıda meydana gelecek değişiklikler, mahalleye dönüştürülen köylerdeki kültürel kimlik, yapı, aidiyet duygusunun zedelenmesi, Ordu gibi, nüfus koşulunu sağlamayan illerin BŞB statüsü elde etmesi, yasanın aceleyle hazırlanmış olmasıdır.

Bu çalışmada, kanunla BŞB statüsü kazanan Aydın’ın ilçe belediyesi olan Kuşadası’nda kanunun hizmet sunumunu nasıl etkilediği incelenmektedir. Bu kapsamda ilgili kanunla oluşan idari ve kamu hizmetlerine dair değişikliklerin,

¹ Çalışmanın devam eden bölümlerinde “Kanun” ifadesiyle kullanılacaktır.

uygulayıcılar (kaymakam, belediye başkanı ve muhtarlar) tarafından nasıl değerlendirdiğini ortaya koymak amaçlanmaktadır. Türkiye’de 30 BŞB içinde 12’si kıyı belediye özelliği (Aydın, Antalya, Balıkesir, Bursa, Muğla, Mersin, İzmir, Hatay, Kocaeli, Sakarya, Samsun, Ordu, Trabzon, Tekirdağ) göstermekte ve toplamda 519 BŞB ilçe belediyesi bulunmaktadır. Çalışmanın örneklemini Aydın BŞB’nin Kuşadası İlçe Belediyesi oluşturmaktadır. Bahsedilen uygulayıcılara yarı yapılandırılmış görüşme formu uygulanmıştır.² Literatür taramada, kıyı büyükşehir belediyeler üzerinde duran, alan araştırmasına dayalı tez ve makalelerin tümü incelenmiştir. Bunların çoğu kanunun kentler üzerindeki etkilerini genel anlamda; büyük kısmı kırsal alan üzerindeki etkileri üzerinedir. Kanunun kıyı büyükşehir ve bunların ilçe belediyeleri üzerine etkilerini inceleyen çalışmanın neredeyse olmadığı görülmüştür. Bunlardan biri Küçükterzi’nin (2017) Muğla BŞB üzerine yaptığı çalışmadır. Önceki çalışmaların sonuçları ile mevcut çalışmanın elde ettiği sonuçlar son alt başlıkta ele alınmaktadır. Literatürde kanunu Kuşadası özelinde inceleyen bir çalışma da yoktur. Bu açıdan çalışma özgün ve alandaki önemli bir boşluğu doldurmayı, kanunun kıyı belediyelerine etkilerini incelemesi boyutuyla da katkı sağlamayı amaçlamaktadır.

Bu genel çerçevede çalışma iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde kanunla BŞB statüsü alan Aydın’da kanun sonrasında ortaya çıkan durum, idari, siyasi ve yerel hizmete dair boyutları ağırlıklı olmak üzere incelenmektedir. Bu başlık altında ikinci olarak, kanunun Kuşadası İlçe Belediyesi’ne etkileri nüfus, idari yapılanma, yerel hizmet sunumu, mali yapı, personel boyutlarında incelenmektedir. Çalışmanın ikinci bölümde kanunun Kuşadası İlçe Belediyesi özelinde ortaya çıkardığı durum, mevcut ve önceki dönem ilçe belediye yöneticileri, birim amirleri, taşra yöneticileri, muhtarlar ve ilgili STK, kamu kurumları bakış açısından, yarı yapılandırılmış görüşme ve derinlemesine mülakatla uygulayıcılar gözünden değerlendirilmektedir. Bu çerçevede kanunun işleyişi, ortaya çıkan yeni sorunlar, çözüm önerileri, literatürle ilişkilendirilerek değerlendirilmektedir.

2. 6360 Sayılı Kanunun Kuşadası’na Etkileri

2021 TÜİK³ verilerine göre Türkiye nüfusu, 84.683.273 kişidir. Türkiye’de yıllık nüfus artış hızı binde 12,7 iken Aydın nüfusu, 1.134.031 kişi ve yıllık nüfus artış hızı binde 13,3, nüfus yoğunluğu 144 kişi ile 110 kişi olan Türkiye ortalamasının üzerindedir. Aydın’ın ilçeleri içinde ortalamanın üzerinde nüfus artış hızı olanlar, Didim (binde 37, 4), Kuşadası (binde 34,9) gibi kıyı belediyeler ile merkez Efeler’dir (binde 25,3). 17 ilçesi olan Aydın’da nüfusu en kalabalık olan ilçeler, Efeler (300.225), Nazilli (160.581), Kuşadası (125.812), Söke (122.708), Didim’dir

² Yarı yapılandırılmış görüşme formu oluşturulurken, Isparta’da kapatılan köylerde yaşayan halkın kapatma kararını nasıl algıladığına yönelik çalışmada Aktel vd (2009) ve benzer şekilde Bodrum Gümüşlük belde belediyesi üzerine yaptıkları çalışma ile Özaslan vd.’nin (2014) kullandıkları ölçeklerden de faydalanılmıştır.

³ <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Adrese-Dayali-Nufus-Kayit-Sistemi-SonucLari-2021-45500> (12.4.2022)

(93.876). Kuşadası, Didim ve Söke, İlin Ege Denizine kıyısı olan ilçeleridir. Sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralamasında Aydın, ülke genelinde 19. sıradadır; göç hızı binde 5,58 seviyesindedir (GEKA, 2018).

Aydın, il merkezli kentsel gelişme özelliği gösterirken, kendi içinde Aydın merkez, Söke-Kuşadası (Genç, 2008: 157) ve Nazilli olmak üzere üç kentsel alan özelliği gösteren alt gelişme bölgelerine sahiptir (Özgür vd. 2007). Kanun sonrasında, Aydın'da da idari yapı önemli biçimde değişmiştir (Genç, 2014): Efeler adıyla merkezde bir yeni ilçe kurulmuş, 17 ilçe aynı zamanda Aydın BŞB'nin ilçeleri haline gelmiş, belde ve köylerin tüzel kişiliği ortadan kaldırılarak (490 köy, 36 belde belediyesi) mahalle olarak ilçe belediyelerine bağlanmışlardır. Aydın BŞB'nin hizmet alanı, 9352 km²'ye çıkmıştır. Yüzölçümü itibariyle en büyük ilçeler Söke, Çine, Bozdoğan, Karacasu ve Nazilli'dir.

Aydın'ın BŞB statüsü kazanması ilk dönemde olumlu ve olumsuz tartışmaları da beraberinde getirmiştir (Genç, 2014). Kanunun, olumlu anlamda özellikle ile iç içe geçmiş belde, köy ve ilçelerde imar ve planlama bütünlüğüne katkı sağlaması beklenirken, coğrafi engeller ve uzaklık nedeniyle kapatılan belde ve köylere, özellikle orman köylerine BŞB veya ilçe belediyelerinin hizmet götürmesinde sıkıntılar yaşanması beklenmiştir. Çünkü bazı ilçeler merkeze yakınken (Efeler, İncirliova, Umurlu, Köşk, Germencik); Buharkent (84 km), Bozdoğan (69 km), Didim (101 km), Kuşadası (65 km), Karacasu (85 km) gibi bazıları oldukça uzaktır. Buralarda BŞB'nin hizmet vermesi zaman alıcı ve maliyetli olabilecektir. Özellikle Çine, Efeler, Koçarlı, Nazilli gibi mahalle/eski köy sayısı çok fazla olan belediyeler için hizmet sunumunun daha da zor olması beklenmektedir. İlçe belediyelerinin tümü, bu hizmetleri verecek mali güce, teknik ekipmana, personele sahip değildir. Örneğin Nazilli, Kuşadası, Söke, Didim gibi görece büyük belediyeler diğerlerine göre daha iyi durumda olmalarına rağmen, BŞB düzenlemesinden sonra bunların da gelirleri azalmıştır. Aydın genelinde atık su arıtma tesisi olmayan ilçelerde foseptik ve kanalizasyon sistemleri kullanılmaktadır. Yalnızca Kuşadası'nda derin deniz deşarjı yapılmaktadır. Ancak tesisler çalıştırma maliyetleri ve personel yetersizliği gibi sebeplerle düzenli olarak işletilmemektedir. Yaz-kış nüfusu değişkenlik gösteren Kuşadası, Didim gibi ilçelerde mevcut altyapı ihtiyacı karşılanamamaktadır. 2014 öncesinde il genelinde 21 belediyede kanalizasyon mevcut değildir (Didim-Akbük, Akyeniköy; Germencik-Hıdırbeyli, Mursallı, İncirliova-Acarlar, Karpuzlu, Koçarlı-Bıyıklı, Yeniköy, Kuşadası- Güzelçamlı, Kuyucak-Horsunlu, Kurtuluş; Nazilli-Pirlibey, Söke-Atburgazı, Bağarası, Güllübahçe, Sarıkemer, Sazlı, Yenidoğan, Sultanhisar Salavatlı) (GEKA, 2013:162). Kanunun Aydın'da siyasi sonuçları değerlendirildiğinde, 2009 yerel seçimleriyle karşılaştırıldığında iktidar partisinin oylarının diğer partilere kaymış, dolayısıyla düzenleme Aydın'da iktidar partisinin aleyhine sonuçlanmıştır.

Kuşadası, Kuşadası Körfezinde yer alan, 50 km'lik sahil şeridi, coğrafi konumu, tarihsel olarak kara ve deniz ulaşımında turistik yol güzergahı (Efes, Milet,

Didim vb.) üzerinde yer alması, turizm çeşitliliğiyle B. Menderes Deltası ve Dilek Yarımadası Milli Parkı gibi korunan alanlarıyla Türkiye'nin önemli turistik merkezlerden biridir. Kuşadası, yerli ve yabancı turistler, ikincil konut sahipleri, yazlıkçıların yoğun olarak tercih ettikleri bir turizm destinasyonudur.⁴ Kuşadası Kruvaziyer Limanı, bölge ve ülke turizminde önemlidir (GEKA, 2009, 2013). GEKA (2014-2023) bölge planında Kuşadası, Didim ile birlikte bölgenin turizm odağı ilçeleri arasındadır.

ADNKS'ne göre 2021 yılı sonu itibarıyla, Kuşadası'nın nüfusu 125.812 kişidir. Nüfus, göçlerle artma eğilimindedir. Yaz-kış nüfus farkı %40-45 gibi yüksek seviyelerdedir. Bu durum kış nüfusuna göre tespit edilen kamu hizmetlerinde yaz aylarında sağlık başta olmak üzere sıkıntıların yaşanmasına neden olmaktadır. Son yıllarda Kuşadası, özellikle yabancılara mülk satışı, pandemi döneminde diğer kentlerden göçler, ikincil konutların devamlı olarak kullanılmaya başlaması gibi nüfus üzerinde farklı etkilere sahip gelişmelerle de karşı karşıyadır. Kuşadası'nda ilk belediye teşkilatı 1880 yılında kurulmuştur. Cumhuriyet'in ilanı sonrasında idari olarak önce İzmir'e, 1954'te Aydın'a bağlanmıştır (T.C. Kuşadası Belediyesi, 2019). Kuşadası Belediye Başkanlığı, son üç dönemdir CHP'dedir.

2.1. Kanun Öncesi ve Sonrasında Kuşadası'nda İdari Yapılanma

Kanun, Kuşadası'nda yerel hizmet sunumunu pek çok boyutta etkilemiştir. Diğer BŞB ilçe belediyelerinden farklı olarak özellikle kıyı belediyelerine özgü sorunlar, kıyıların yönetimi, yaz-kış nüfus farkı gibi sorunlar da Kuşadası'nda yaşanmaktadır.

1960'lara kadar küçük bir kıyı kasabası olan Kuşadası, 1970-1980 döneminde turizm faaliyetlerinin, istihdamın ve nüfusun artmasıyla gelişmiştir. Kuşadası ekonomik faaliyetler itibarıyla Söke ve Selçuk ile de yoğun etkileşim halindedir (Özgür vd., 2007). Kuşadası kurulduğu liman çevresinden günümüzde Selçuk (eski köyler Yeniköy, Çınarköy, Kirazlı ile) ve Söke (eski köyler, Soğucak, Caferli, Yaylaköy'de) yönlerinde kentsel gelişmesini sürdürmektedir (Genç, 2014). Önceden belde belediyesi olan Davutlar ve Güzelçamlı da Kuşadası'nda turizmin en yoğun olduğu yerleşimlerdir. Davutlar, 1676 yılında kurulmuş, 1922 yılında nahiye, 1969 yılında belediye statüsüne geçmiştir. Kanun öncesinde (2012) nüfusu 9645, bucak toplamı 15.950'dir; 2000 km² alana sahiptir. 2012 itibarıyla Davutlar, Aydın'daki 16 ilçenin 7'sinden büyüktür. Davutlar, jeotermal kaynaklı kuyu ve 2300 hektar jeotermal sahaya sahiptir.⁵ 2012 yılında, Davutlar ile coğrafi yapı, nüfus, ekonomi vb. açıdan birleşmiş bulunan Güzelçamlı nüfusu ise 6192 kişidir, 1992 yılında Davutlara bağlı bir mahalle iken buradan ayrılarak belde belediyesine dönüştürülmüştür. Planları onaylanmış yat limanı, Yunan adaları için feribot

⁴ Bu bilgiler, şu web sitelerinden derlenmiştir: www.kusadasi.gov.tr , www.kuto.org.tr

⁵ TC Aydın İli Davutlar Belediye Başkanlığı "Davutlar İlinde "Davutlar" adıyla ilçe kurulmasına ilişkin rapor (2012)

yanaşma limanı ve balıkçı barınağı bulunmaktadır (TC Davutlar Belediyesi, 2012). 2012 yılında Kuşadası'na bağlı Caferli Köyü 113 kişi nüfusu ile Davutlar ile iç içe geçmiş; Soğucak Köyü, 1976 kişilik nüfusu ile Kuşadası'na 15 km uzaklıkta ve Davutlar ile iç içe geçmiş; Ağaçalı köyü, 492 kişilik nüfusu ile Söke ilçesine bağlı, Davutlar'a 3, Söke'ye 6 km uzaklıktadır. Kuşadası'na 15 km mesafedeki Kadıkalesi (450 kişi) ve Karaova Mahalleleri (1881 kişi) ise Davutlar'ın sahil kesimiyle iç içe geçmiş durumdadır.

Kanun öncesinde mevcut bu yapıda yaşanan imar, planlama ve yönetim sorunları akademik çevrelerce şu şekilde ifade edilmiştir (Özgür, 2001; Özgür vd. 2007; Genç, 2008, GEKA, 2013, 2015; Genç, 2014); hızlı nüfus artışı ve yoğun göç, ikincil konutların tarım alanları üzerinde, kıyılarda ve köy alanlarında yayılması, oluşan atıl kapasite, düzensiz kentsel gelişme (Karaova, Söke, İzmir yolları üzerinde, Yaylaköy, Ağaçalı, Caferli, Kirazlı), büyük turizm tesisleri için yeterli alan bulamama, içme suyu gibi altyapı başta olmak üzere ulaşım, imar vb. kamu hizmetlerinin sunumunda yaşanan yetersizlikler, iç içe geçmiş çok sayıda belediye ve köyün altyapı ve ulaşım planlanmasının ayrı ayrı yapılmasından kaynaklanan parçalı planlar, kentsel gelişmeyi sınırlayan doğal eşikler/kısıtlar (Ege Denizi, Dilek Yarımadası Milli Parkı vb.) ve yapı stokları, kent içinde yerleşmesi sakıncalı olan alanların varlığı, B. Menderes, Dilek Yarımadası Milli Parkı, Kuşadası-Davutlar sahili gibi doğal alanların, tarihi ve arkeolojik sit alanlarının, içme suyu havzalarının, katı atık vb. birden çok belediyeyi ilgilendirmesi nedeniyle ortak planlanması ve yönetilmesi gerekliliği; jeolojik olarak yerleşime uygun olmayan alanların varlığı; turizm tesisleri, mezarlıklar, katı atık depolama için Kuşadası sınırları içinde yeterli uygun arazinin bulunamaması, Kuşadası'nın Söke yönüne doğru genişlemesine rağmen bunların iki ayrı ilçe ve belediyesi olmasından kaynaklanan yönetim ve planlama sorunları vardır. Merkezi yönetim tarafından 1993 yılında başlatılan KUŞ-ATAK (Kuşadası-Davutlar, Söke-Güzelçamlı Çevre Koruma ve Altyapı Tesislerini Yapma ve İşletme Birliği) gibi projeler, birlikler kurmak (Kıyı Ege Belediyeler Birliği, Ege Belediyeler Birliği, vb.) yoluyla da bu yönetim sorunları aşılına çalışılmıştır. Kanunun tasarı aşamasında dönemin Davutlar Belediyesi hazırladığı raporda, belde belediyesinin tek isim altında birleşerek ilçe statüsü kazanması için başvuruda bulunmuş ve bunun gerekçelerini hazırladığı raporda detaylı şekilde açıklamıştır (TC Davutlar Belediyesi, 2012).⁶ Ancak, içinde Davutlar'ın da yer aldığı 8 yeni ilçe (Güzelhisar, Atça, Ortaklar, Umurlu, Bağarası, Acarlar, Ortaklar, Efeler) kurulması için getirilen teklif, yasalaşmamıştır. Bu sorunlardan hareketle akademik çevrelerden Kuşadası ve Söke'nin önceden uzun bir dönem olduğu gibi birlikte planlanarak yönetilmesi; Alanya, Bandırma, Tarsus'la benzer özellikler gösteren Kuşadası'nda

⁶ Raporda Davutlar'ın yaz nüfusunun 100 bin kişiye ulaşması, Davutlar merkezde 6500, sahilde 200 sitede, 12 bin ikinci konutta, 18.500 konut bulunması; Güzelçamlı'nın kış nüfusunun 6178, yaz nüfusunun 60 bin olması, Güzelçamlı Milli Parkına hafta sonu 24 bin özel aracın girmesi, Davutlar MYO, beldedeki termal potansiyeli, Güzelçamlı'daki yat limanı vb., arkeolojik alanlar, milli park, Kuşadası'na bağlı Soğucak ve Söke'ye bağlı Ağaçalı Köylerinin Davutlar ilçesine bağlanması gerektiğinden söz edilmektedir.

Davutlar, Güzelçamlı belde belediyeleri ve köylerini de kapsayacak, “turizm metropolü” gibi bir model oluşturulması, 5216 sayılı BŞB Kanununun bu yönde revize edilmesi de (Genç, 2008; Özgür vd., 2007) önerilmiştir.

Kanun öncesinde 30.000 km²'ye hizmet eden Kuşadası Belediyesi kanundan sonra iki katından fazla alana hizmet etmektedir. Kanun öncesinde (2012) 90.652 olan nüfusu, kanun sonrasında (2014) 101.619 olmuştur. 2021 itibariyle Kuşadası nüfusu 125.812 kişidir. Kuşadası Belediyesi, yazlıkçı nüfusu 400-500 bin kişiye hizmet etmektedir. Kanun sonrasında önceden belde belediyesi olan Davutlar ve Güzelçamlı; önceden köy olan Caferli, Çınarköy, Kirazlı, Soğucak,⁷ Yaylaköy, Yeniköy, mahalle olarak Kuşadası'na bağlanmış, 15 olan mahalle sayısı 23'e çıkmıştır.

2.2. Kanun Sonrasında Örgütlenme, Personel ve Mali Durum

Kanun sonrasında Kuşadası Belediye'sinin sunduğu hizmetler (imar, ruhsatlandırma, imar planlama ve konut, yol işleri, coğrafi ve kent bilgi sistemleri, çevre ve çevre sağlığı, temizlik, katı atık, çöp toplama, aktarma istasyonuna taşıma, zabıta, afet, acil yardım, kurtarma, ambulans, defin ve cenaze işlemleri, mezarlık hizmetleri, ağaçlandırma, park ve yeşil alanlar, kültür ve sanat, turizm ve tanıtım, gençlik ve spor, sağlık hizmetleri, sosyal yardımlar, sosyal hizmetler, meslek ve beceri kazandırma, destek hizmetleri, işyeri açma izni ve ruhsatlandırma) güncellenmiş,⁸ yolcu ve yük terminalleri, veterinerlik hizmetleri ise BŞB'ye devredilmiştir.

Kanun sonrasında ilçe merkezinden uzak yerleşim yerlerine hizmet götürmek amacıyla, Kuşadası Belediyesi tarafından Davutlar, Güzelçamlı ve bazı mahallelerde yerel yönetim birimleri ve şantiyeler oluşturulmuştur. Bu çerçevede Kuşadası Belediyesi tarafından, Kuşadası'nda yukarıda bahsedilen hizmetlere ilişkin yeni birimler oluşturulmuştur. Aydın BŞB tarafından da Kuşadası'nda otopark, yolcu ve yük terminali, yol işleri, katı atık, çöp toplama, aktarma istasyonuna taşıma, zabıta, ağaçlandırma, park ve yeşil alanlar, veterinerlik, sağlık hizmetleri, sosyal yardım ve hizmet alanlarında yerel hizmet birimleri oluşturulmuştur. Aydın BŞB ile Kuşadası Belediyesi arasında bazı hizmetlerde, işbirliği (ortaklaşa veya devir) protokolü yapılmıştır. Örneğin yol işleri konusunda ASKİ ile işbirliği protokolü kapsamında ortaklaşa çalışılmaktadır. Defin ve cenaze işlemleri, mezarlık hizmetleri ve veterinerlik hizmetleri de yapılan protokolle sürdürülmektedir ancak yapılan ortak çalışmalar sayıca azdır.

⁷ Kuşadası'na 14 km uzaklıkta, Davutlar ile bitişik konumdadır. Soğucak Köyü'nün, 1970'li yıllarda belde yapılmaya çalışılması aşamasında Davutlar'a bağlı bazı sahil siteleri buraya aktarılmış, ancak Kuşadası Belediyesinden yeterli hizmet alamamış ve özellikle Karaova, Kadıkalesi yerleşimlerini içme suyu ve temizlik hizmetleri Davutlar Belediyesi tarafından karşılanmıştır.

⁸ Söz konusu veriler *Kuşadası Belediye Faaliyet Raporları, Stratejik Planlar, Performans Programları, Mali Raporlar Ve Birim Müdürlerinden Elde Edilen Bilgilere dayanmaktadır.*

Kanun sonrasında mali yapıda meydana gelen değişiklikler bütçe üzerinden de incelenebilir. İÖİ, belde belediyeleri ve köylerin tasfiyesi nedeniyle Kuşadası Belediyesi'ne devredilen toplam nakit, alacak ve borç miktarlarına bakıldığında kuruma önemli miktarda borç kaldığı, alacakların büyük bir kısmının ise tahsilinin mümkün olmadığı görülmektedir. Ayrıca Aydın BŞB'nin özellikle ASKİ'yi ilgilendiren, İller Bankası'ndan devreden borçları kabul etmemesi nedeniyle Kuşadası Belediyesine ağır bir borç yükü devrolmuştur. Buna göre, kanun sonrasında Kuşadası Belediyesine devrolan nakit miktarı 142.269, 15 TL, alacak 12.571.445,59-TL; borç 13.349.123,88-TL'dir.

Kanundan önce ve sonra Kuşadası Belediyesi'nin hizmet sunumlarına ilişkin 2013 ve 2015 yıllarında yaptığı ihaleler karşılaştırıldığında, kanunun sonrasında ihalelerin ve maliyetlerin arttığı görülmektedir. Örneğin imar ve ruhsatlandırma, temizlik, katı atık, çöp toplama hizmetlerine dair ihaleler yaklaşık 2 kat artmıştır. 2013 yılından itibaren Kuşadası belediye bütçesi incelendiğinde, Kanun öncesinde, 2013 yılında 111.850.830,39-TL'lik bütçenin 81.026.627,18-TL gelir ve 92.383.062,97-TL gider, 2014 yılında geçiş aşamasında 161.929.907,65-TL bütçenin 89.551.566,24 TL gelir ve 104.432.587,28-TL gider ve yasa sonrasında (2015) 122.000.000,00-TL bütçe, 79.159.898,40-TL gelir ve 86.784.180,40-TL gider ile devamlı olarak açık verdiği, 2021 ve 2022 yıllarında ise denk bütçeye sahip olduğu görülmektedir.

Kanun sonrasında kapatılan birimlerin varlıklarının paylaşımında da Aydın'da yoğun tartışmalar yaşanmıştır (Süne ve Genç, 2017). Bunlar içinde özellikle rantların yüksek olduğu Kuşadası'ndaki varlıklar fazlaca yer tutmuştur. İÖİ'ne ait Kuşadası'nda dinlenme kampı, bir adet otel, İÖİ'nin kullandığı 6 katlı bina, bir kargir apartman, dört katlı, sekiz daireli bir apartman gibi birçok gayrimenkul, İçişleri Bakanlığı'na devredilmiştir (Genç, 2014).

Kanun sonrasında belediyenin personel yapısı da değişmiştir. Kuşadası Belediyesine devredilen personelin sayısı ve bunlardan diğer kurumlara devredilmek üzere Devlet Personel Başkanlığı'na bildirilenlerin sayısına bakıldığında, personel giderlerinin bütçeye etkisinin fazla olduğu, personel maliyetlerinin arttığı görülmektedir. Personel giderlerinin yasal oran olan bir yıl önceki gelirlerin toplamının yeniden derleme oranın eklenmesi ile bulunan tutarın %30 aşamayacağı belirtilmesine rağmen, bu oranın %45'leri bulduğu görülmüştür. Kanun sonrasında Kuşadası Belediyesi personel ihtiyacını daha çok hizmet alımı yöntemiyle karşılamıştır. Kanun öncesinde (2013) memur sayısı 128, daimî işçi sayısı 265, sözleşmeli personel sayısı 30, taşeron işçi sayısı 164; toplam 578 iken, yasa sonrasında Kuşadası Belediyesine devredilen memur sayısı 31, işçi sayısı 60'tır. Devlet Personel Dairesi Başkanlığı'na bildirilen memur sayısı 29, işçisi sayısı 85; Devlet Personel Dairesi Başkanlığı'na devredilen memur sayısı 26, işçi sayısı 80'dir. 2022 itibarıyla 176 memur, 147 işçi, 44 sözleşmeli personel, 768 taşeron işçi ve toplamda 1135 personel Kuşadası Belediyesinde çalışmaktadır.

3. Kanunun Kuşadası'nda Kamu Hizmet Sunumuna Etkisi

Çalışmanın bu bölümünde; Kanunun Kuşadası'nda yerel hizmetlerin sunumunun, uygulayıcıların (kaymakam, ilçe müdürleri, belediye başkanı, başkan yardımcıları, birim amirleri, muhtarlar) bakış açısından nasıl değerlendirildiği, bununla ilgili sorun alanları ve çözüm önerilerinin tespit edilmeye çalışıldığı alan araştırmasının sonuçları aktarılmaktadır. Bu çerçevede mevcut kaymakam, belediye yöneticileri ve muhtarlar yanında kanunun hazırlanma ve uygulamaya başlama aşamalarında görev yapmış önceki dönem kaymakam, belediye başkanı, ilgili bazı kurum amirleri ve sivil toplum örgütlerinin yöneticileri ile de derinlemesine görüşme sonuçlarına yer verilmiştir.

Çalışmada yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılırken, çalışma yazarlarından birinin Kuşadası Belediye Başkan Yardımcılığı görevinde bulunması, Kanun öncesi ve sonrasında aynı kurumda görev yapıyor olması, konuya ilişkin gözlem ve tecrübenin de çalışmaya yansıtılmasını sağlamıştır. Araştırmada kaymakam, belediye başkanı, 5 belediye başkan yardımcısı, Kuşadası Belediyesi'nden 21 birim müdürü, kaymakamlıktan 12 ilçe müdürü, 23 mahalle muhtarı olmak üzere, hedeflenen 63 görüşmeciden 55'ine ulaşılmıştır.⁹ Yarı Yapılandırılmış görüşme formunda 7 demografik, 36 araştırma konusuna yönelik olmak üzere 43 soru yer almaktadır.

3.1. Mevcut Yöneticilerin 6360 Sayılı Yasa ve Uygulamasına İlişkin Görüşleri

Çalışmanın bu bölümünde katılımcılara görüşme formunda yöneltilen sorular ve alınan cevaplar analiz edilmektedir.

“BŞB sınırlarının il sınırlarına kadar genişlemiş olması daha etkin hizmet sunulması açısından olumlu mudur?” sorusuna cevaben 55 yöneticiden, 45'i olumsuz cevap verirken, görüşmecilerin 10'u ise hizmetlerin olumlu yönde gelişeceğini beklemektedir. Kaymakam ve belediye yöneticilerine göre, Aydın'ın coğrafi yapısı, etkin hizmet sunumuna engeldir. BŞB bu alana hizmet verecek araç gereç ve personel açısından da yetersizdir. Muhtarlar ise, BŞB'nin bu hizmetleri yapabilecek güce sahip olduğunu düşünmektedir.

“BŞB il sınırlarındaki köylerin/beldelerin mahalleye dönüştürülmesini nasıl değerlendiriyorsunuz?” sorusuna, 55 yöneticiden 42'si olumsuz cevap vermekte, uygulamanın özellikle köylerin ve beldelerin sosyal yapıları, yaşamları, haklarının kısıtlandığını düşünmektedirler. 13 görüşmeci, tam aksine bu düzenleme ile BŞB'nin imkanlarından daha fazla yararlanabileceklerini düşünmekte ve uygulamaya olumlu bakmaktadırlar. Davutlar ve Güzelçamlı ile köyden mahalleye dönüşen yerlerin

⁹ Yarı yapılandırılmış görüşmeler, araştırmacı tarafından yüz yüze gerçekleştirilmiştir. Çalışmaya 4 Mahalle muhtarı, 4 İlçe müdürü olmak üzere 8 kişi katılamamıştır. Görüşmeler, 14.10.2019 tarihinde başlanmış olup 1 yıl sürmüştür.

muhtarları ise uygulamayı kesinlikle yanlış bulmaktadır. Daha önce belediye tarafından yönetilen ve hizmet alan beldelerin mahalle muhtarlığı haline getirilmesi, yerinde hizmet alımını ve ihtiyaçların karşılanmasını çok güç hale getirmiştir. Eski köy muhtarları ise tüm yetkilerin ve mallarının alınmasından şikayetçidir. Düzenleme, bazı başkan yardımcıları ve müdürler tarafından, hizmet bütünlüğünü sağladığından olumlu görülmektedir.

“BŞB olan illerde İÖİ’nin kapatılmasını uygun buluyor musunuz?” sorusuna 55 yöneticiden 40’ı İÖİ’nin bütçeye, araç ve ekipmana, Valiliğin etkili çalışma sistemine sahip olduğunu düşünürken kapatılmasını doğru bulmamakta, 15 görüşmeci ise (bazı muhtarların bilgi eksikliğinden olduğu düşünülerek) kapatılmasını uygun bulmaktadır. Kaymakam, belediye başkanı, yardımcıları ve müdürlerine göre, İÖİ’nin kapatılması doğru değildir; İÖİ’nin bütçesi vardır ve özellikle kırsalda etkindir. Bu modelin yerine geçen Aydın BŞB’nin İÖİ kadar etkin olamayacağı; YİKOB’un ise bütçesi ve yaptırımı olmadığı düşünülmektedir. Görüşme yapılan birkaç müdür ve muhtara göre ise Aydın BŞB İÖİ’nin eksikliğini doldurabilir. YİKOB hakkında ise muhtarların bilgi sahibi olmadığı gözlenmiştir.

“Mahalli idare birliklerinin kapatılmasını uygun buluyor musunuz?” sorusuna 55 yöneticiden 42’si birliklerin etkin ve yerinde çözüm üreten birimler olduğunu düşünerek kapatılmasını doğru bulmamaktadır. 13 görüşmeci ise kapatılmayı uygun bulmaktadır. Merkezi yönetim, belediye yönetimi ve köylerden mahalleye dönüşen muhtara göre birlikler belli hizmetleri verme amaçlı kurulduklarından etkindirler, yerinde kuruldukları için amaca ulaşmaları kolay olmaktadır. Bazı muhtarlar, bunların etkin olmadıkları, hizmet üretmediklerini düşünmektedir, bazıları ise birlikler hakkında bilgi sahibi değildir. “BŞB statüsüne geçilmesi imar ve planlama bütünlüğünü sağlamış mıdır?” sorusuna cevaben, görüşmeye katılan 55 yöneticiden 30’u olumlu bakarken, 25’i belediyelerin kendisinin buna uymayacağı, imar ve planlama bütünlüğü sağlamayacağını düşünmektedir. Kaymakam, ilçe müdürleri ve birkaç muhtara göre, düzenleme imarla ilgili sorunları ortadan kaldıracak, uygulamada eşitlik getirecektir. Belediye Başkanı, belediye başkan yardımcıları ve müdürleri ile birkaç muhtar göre ise her ilçenin hatta ilçelerin kendi içinde bile doğal ve mimari yapısıyla farklı imar uygulaması gerektiren yerler vardır (Caferli Mahallesi gibi). Karacasu, Karpuzlu, Buharkent gibi ilçelerle bir kıyı belediyesi olan Kuşadası’nın imar konusunda aynı düşünülmesi mümkün değildir. “BŞB statüsüne geçilmesinin ulaşım planlamasında bütünlüğü sağladığını düşünüyor musunuz?” sorusuna 55 yöneticiden 50’si olumsuz cevap verirken, 5’i ulaşım planlamasının düzeleceğini düşünmektedir. Yöneticilere göre ulaşım planlamasında sadece yetkili organ değişmiştir. İç hat seferleri ve ilçeler arasındaki seferler aynı kalmış, güzergahlar pek değişmemiş, sadece denetim yetkisi BŞB’ye geçmiş ve BŞB araçları hizmet vermektedir. Bu grup, UKOME çalışmalarının daha etkin olması gerektiğini düşünmektedir. Az sayıda muhtara göre, Aydın BŞB araçlarının gelmesi ulaşım planlamasının sağlandığının göstergesidir. “BŞB statüsüne geçilmesinin altyapı

planlamasında bütünlüğü sağladığını düşünüyor musunuz?” sorusuna, 55 yöneticiden 50’si alt yapının yetersiz olduğunu ve alt yapının planlanmasında bütünlüğü sağlamadığını düşünürken, 5’i alt yapı planlamasının iyileşeceğini düşünmektedir. Yöneticilere göre alt yapı planlamasında da sadece yetkili organ değişmiş, ASKİ, AYKOME kurulmuştur. Fakat bunlar Kuşadası’nda altyapı planlarında bütünlüğü sağlamada yeterli olmamış, hatta alt yapı sorunları nedeni ile üst yapı hizmetleri bekler hale gelmiştir. Az sayıda muhtara göre ise ASKİ ve AYKOME, içme suyu ve kanalizasyon çalışmalarını bir bütün plan içinde yürütmektedir.

“BŞB statüsüne geçilmesinin hizmet maliyetlerini azalttığını düşünüyor musunuz?” sorusuna cevaben 55 yöneticiden 40’ı coğrafi sınırların genişlemesi, örgütlenme sorunları nedeniyle hizmet maliyetlerinin azalmadığını, tam tersi arttığını düşünürken, 15 görüşmeci hizmet maliyetlerinin azaldığını düşünmektedir. Kaymakam ve ilçe müdürleri, belediye başkanı, yardımcıları ve birim müdürlerine göre, değişen ve büyüyen ilçe sınırları hizmet maliyetlerini artırmıştır. Çünkü araç gereç, personel, şantiye ve diğer tüm hizmet sunum ekipmanlarına ihtiyaç artmıştır. Hizmet alım ve araç ihaleleri bunlara örnektir. Bazı ilçe müdürleri ve muhtarlara göre ise, hali hazırda zaten bu hizmetler yapılmaktayken yeni düzenlemelerle bu alanlara hizmet verilebilmektedir. Yüksek maliyetten çok, biraz artırılmış araç gereç ekipman ve personelle daha fazla alana hizmet edilmekte, toplamda da bu hizmet maliyetleri azalmaktadır.

“YİKOB’un çalışmalarını nasıl buluyorsunuz?” sorusuna cevaben 55 yöneticiden 38’i bunların İÖİ’nin yerini almadığı, bütçesi aracı ve gereci olmadığından hizmet yapamadığı, bu nedenle etkisiz olduğunu, 17 görüşmeci ise İÖİ’nin boşluğunu doldurduğunu söylemişlerdir. Kaymakam, belediye başkanı, belediye başkan yardımcıları ve birkaç müdüre göre, YİKOB’un tüzel kişiliği olmamasından dolayı alanda hizmet yapma imkan ve kabiliyeti yoktur, İÖİ gibi değildir; sadece bakanlıkların işlerini takip etme ve izleme ile görevlidir. Ancak bu görevleri de zaten bakanlıkların il müdürlükleri veya bölge müdürlükleri yapmaktadır. Birkaç müdür ve muhtara göre ise, YİKOB, İÖİ gibi çalışmakta; belediyelerin veya başka kurumların yapmadıkları hizmetleri üstlenmektedir.

“BŞB statüsü yönetici-vatandaş ilişkilerini güçlendirmiş midir?” sorusuna, 55 yöneticiden 35’i sorunlar nedeniyle vatandaşla ilişkilerin güçlenmediği tam tersine zayıfladığı cevabını vermiştir. 17 görüşmeci ise aksi düşüncededir. Belediye başkanı, belediye başkan yardımcıları, belediye müdürleri ve muhtarlara göre, yetkilerden ve sorumluluk alanlarından kaynaklı olarak vatandaşların sorunlarının çözülmediği, yöneticilerin bu durumu vatandaşa anlatmada zorluk çektiklerini söylemektedirler. Kaymakam ve ilçe müdürlerine göre ise değişen pek bir şey yoktur.

“BŞB düzenlemesinden sonra yerel hizmetlerin verimliliğinin arttığını düşünüyor musunuz?” sorusuna 55 yöneticiden 45’i ilçe belediyesinin, bazı araç ve

gereçlerinin, personelinin, mali kaynaklarının ve mallarının BŞB'ye geçmesinden dolayı yerel hizmetlerin artmadığı tam aksine aksadığı yönünde görüş bildirirken, 10 görüşmeci ise BŞB'nin sunduğu hizmet ve destekle yerel hizmetlerin verimliliğinin arttığını söylemişlerdir. Kaymakam, belediye başkan yardımcıları, ilçe ve belediye müdürlerine göre, Aydın'ın, BŞB olması sebebiyle, yazışmalar artmıştır; karar alma, izin ve onay süreçleri uzamıştır. Artan maliyetler bazı imkansızlıklar da eklenince hizmet verimliliği azalmıştır. Belediye başkanı ve birkaç muhtara göre de, Aydın BŞB olduktan sonra hizmet verimliliği olumlu yönde gelişmiş, BŞB'nin ilçedeki desteği ile hizmet verimliliği artmıştır.

“BŞB düzenlemesine geçtikten sonra halkın yerel kamu hizmetlerine ulaşımı kolaylaşmış mıdır?” sorusuna, 55 yöneticiden 48'i ilçe halkının yerel kamu hizmetlerine ulaşımının zorlaştığını, 7'si ise hizmetlere ulaşımın kolaylaştığını söylemişlerdir. Kaymakam, belediye başkanı, belediye başkan yardımcıları, ilçe ve belediye müdürleri ile muhtarlara göre, ilçe halkının, BŞB'nin örgütlenmesinden kaynaklı sorunlar nedeniyle yerel kamu hizmetlerine ulaşımın zor olduğunu, neyin, nerede kim tarafından yapıldığını, kimin ne sorumluluklara sahip olduğunu bilmediklerini, yetersiz yerel hizmet binası ve personelle bunun imkansız olduğunu söylemektedirler. Örnek olarak da Kuşadası'nda BŞB'nin, zabıta, numarataj ve yerel hizmet servislerinin yaygın olmadığı gösterilmektedir. Birkaç muhtar ise yerel birimlere ulaşımın kolay olduğunu düşünmektedir.

“BŞB düzenlemesiyle ilçe belediyeleri arasında koordinasyon artmış mıdır?” sorusuna, 55 yöneticiden 40'ı olumsuz cevap vermekte, koordinasyonun sorun olduğunu söylemektedir. Kaymakam, belediye başkanı, belediye başkan yardımcıları, ilçe ve belediye müdürlerine göre, ilçe belediyesinin siyasi olarak iletişime geçtiği bu nedenle koordinasyonun arttığı, fakat sonuçları konusunda tereddütleri olduğunu belirtmişlerdir. Çoğunluğunun muhtarların oluşturduğu 15 görüşmeci ise koordinasyonun arttığı ve bunun hizmetlere olumlu yansıdığını belirtmektedir. “BŞB statüsüne geçilmesinin yazışmaları/bürokrasiyi artırdığını düşünüyor musunuz?” sorusuna, 55 yöneticiden 50'si olumlu cevap vermektedir. Tüm görüşmecilere göre daha önce bürokratik işlemler sırasında olmayan bir yapının katılmasından dolayı yazışmalar ve bürokrasi artmakta, özellikle imar ve bütçe uygulamalarında izin, onay, görüş yazıları zaman almaktadır.

“Köyden dönüşen mahallelerde ulaşımın alakalı sorunlar yaşanmakta mıdır?” sorusuna, 55 yöneticiden 45'i olumsuz cevap vermekte, değişiklik olmadığı, araç ve seferlerin aynı şekilde çalışmaya devam ettiğini, BŞB araçlarının katkısının olduğu bu nedenle ulaşımın alakalı sorun olmadığını düşünmektedirler. 10 muhtara göre ise BŞB düzenlemesiyle birlikte fiyat artışları meydana gelmiş, sefer sayıları ve güzergahlar değişmiştir. Bu nedenle ulaşımın alakalı olumsuz görüş bildirmişlerdir.

“Belediyenin mali özerkliğinin azalması veya artması konusunda düşünceleriniz nelerdir?” sorusuna cevaben, 55 yöneticiden 50'si, Kanunla değişen

gelirlerden en önemlisi olan ilçe belediyelerine ait su gelirlerinin ASKİ'ye geçmesi, idare paylarının azalması, bütçenin BŞB tarafından onaylanmasından söz ederek ilçe belediyesinin mali özerkliğinin azaldığını belirtmektedir. 5 muhtar bu konuda pek bilgi sahibi olmadıklarını belirtmekle beraber, belediye gelirlerinin azaldığını söylemiştir.

“Belediyenin sorumluluk sahasının genişlemesi hizmet sunumunda aksamalara neden olmakta mıdır?” sorusuna, 55 yöneticiden 48'i olumlu cevap vermektedir. Değişen ve genişleyen saha ve sorumluluklar, yetersiz araç, personel, mali kaynaklar nedeniyle hizmet sunumunda aksamalar yaşanmakta, maliyetler artmaktadır. 10 muhtar ise hizmetlerde aksama yaşanmadığını belirtmektedir.

“BŞB düzenlemesiyle ilçe belediyelerinin BŞB'ye bağımlılığı artmış mıdır?” sorusuna, 55 yöneticiden 42'si başta mali kaynaklar, paylar, bütçe ve imar izinleri, sorumluluk alanları, gelir getiren kaynakların dağılımı gibi birçok konuda BŞB'ye bağımlılığın doğrudan arttığını ifade etmişlerdir. 13 görüşmeci ise değişen bir şey olmadığı, sadece bürokratik işlemlerin arttığını belirtmektedir.

“BŞB düzenlemesiyle ilçe belediyelerinin temsil imkânı azalmış mıdır?” sorusuna, 55 yöneticiden 40'ı olumlu cevap vermektedir. Kuşadası'nda Aydın BŞB Başkanı da, Kuşadası Belediye başkanı da etkilidir. Aydın BŞB meclisinde Kuşadası Belediyesini temsil eden meclis üyesi sayısı ve değerlendirme kriterleri açısından temsil imkanını kısıtlamaktadır. Muhtarlar ve birkaç ilçe müdüründen oluşan 15 görüşmeciye göre ise, BŞB ilçe belediyelerinde değişen bir şey olmadığı gibi temsil konusunda olumlu görüşlere sahip olduklarını ifade etmişlerdir.

“BŞB düzenlemesi sonrasında altyapı konusundaki düşünceleriniz nelerdir?” sorusuna, 55 yöneticiden 50'si alt yapının yetersiz olduğunu alt yapının sorunlarının bitmediğini, arttığını düşünürken 5 görüşmeci, altyapı ile ilgili şikayetlerin BŞB düzenlemesiyle birlikte azaldığını düşünmektedir. Uzun zamandır altyapı Kuşadası'nın en büyük sorunu ve şikâyet konusudur. ASKİ'nin kurulması, doğalgazın alt yapıya ilave edilmesi, aydınlatma ve elektrik hatlarının büyük bir kısmının toprak altına alınmaya çalışılması, uzun süren kazı ve diğer çalışmalar şikayetlere sebep olmaktadır. 5 muhtar ise alt yapı geldiğinden şikayetlerin azaldığı yönünde görüş bildirmişlerdir.

“BŞB düzenlemesiyle ilçemizde ulaşım şikâyetleri artmış mıdır?” sorusuna, 55 yöneticiden 47'si değişen bir şey olmadığı araç ve seferlerin aynı çalışmayı devam ettiği, ilave olarak büyükşehir araçlarının katkısı olduğunu, bu nedenle ulaşım ile ilgili şikâyet olmadığını belirtirken, 7 görüşmeci, BŞB düzenlemesiyle birlikte ulaşım ücretlerinin arttığını, sefer sayılarının ve güzergahların değişmesi nedeniyle olumsuz etkilendiklerini belirtmişlerdir.

“BŞB ile aranızda koordinasyon sorunları yaşanmakta mıdır?” sorusuna, 55 yöneticiden 40'ı olumlu cevap vermektedir. Buna göre, daha önce hiyerarşide

olmayan BŞB'nin, AYKOME ve UKOME'nin eklenmesi ile koordinasyon sorunları artmıştır, bürokratların ve siyasilerin BŞB ile iyi iletişim kurarak sorunları kendi içinde aşmaya çalıştığı görülmektedir. 15 muhtar ise koordinasyonun arttığı ve bunun hizmetlere olumlu yansıdığı görüşündedir.

“BŞB ile imar yetkilerinin bölüşümünde ve uygulanmasında sorunlar yaşamakta mıdır?” sorusuna, 55 yöneticiden 30'u olumlu cevap vermektedir. Buna göre, kıyı ilçe belediyesi ile kırsal ilçe belediyelerin aynı imar yapılarına ve planlara sahip değildir, bu nedenle komisyonlarda karar aşamasında sorunlar yaşanmaktadır, ilçe belediyesin imar planlarının BŞB komisyonları ve meclisin onayından geçmesi yetki sorunları yaratmaktadır. 25 görüşmeci ise belediyelerin kendilerinin buna uymayacağından dolayı imar ve yetki konusunda sorun yaşanmayacağını düşünmektedir.

“Yeni mahallelere hizmet götürmede teknik ekipman, araç-gereç, personel sorunu yaşamakta mıdır?” sorusuna 55 yöneticiden 50'si olumlu cevap verirken, 5'i sorun olmadığını düşünmektedir. Genişleyen coğrafya, artan konut ve nüfus sayısı, kapatılan belde belediyeleri ve özellikle uzak köylere hizmet götürmek için araç ekipman personel ve mali kaynaklar yetersiz kalmaktadır. Devir-tasfiye komisyonunun gereken hizmetleri üretecek araçları ilgili ilçe belediyesine bırakmaması bu sorunları pekiştirmiştir.

“BŞB düzenlemesiyle, belediyelerle mülki idareler arasında görev ve yetki çatışmaları yaşanmakta mıdır?” sorusuna, 55 yöneticiden 50'si olumlu cevap vermektedir. Kuşadası Belediyesi Aydın BŞB ile sahiller ve kıyıların işletilmesi, mezbaha, mezarlıklar, hayvan barınağı, yollar ve caddeler, bütçe, vergiler, zabıta yetkileri, garaj işletmesi, imar uygulamaları gibi konularda görev ve yetki çatışması yaşarken, merkezi yönetimin milli emlak kıyı kenar çizgisinde kalan alanların işletilmesi, özelleştirilen milli emlak mallarının durumu konularında yetki, görev ve sorumluluk çatışmaları yaşamaktadır. 5 muhtar ise bu konuda sorun olmadığını düşünmektedir.

“Eski köyler/yeni mahallelerin ilçe merkezine uzak olması hizmet sunumunu olumsuz etkilemekte midir?” sorusuna, 55 yöneticiden 40'ına göre, başta beldeden ve köyden dönüşen ve merkeze uzak mahalle muhtarları olmak üzere, değişen ve genişleyen saha ve sorumluluklar, yetersiz araç, personel, mali kaynak nedeni ile hizmet sunumunda aksamalar yaşanmakta, hizmet maliyetleri artmakta ve hizmet sunumu olumsuz etkilenmektedir. 15 görüşmeci ise hizmet sunumunun olumsuz etkilenmediğini düşünmektedir.

“Eski köyler/yeni mahallelerin ilçe merkezi ile arasındaki coğrafi engeller hizmet sunumunu olumsuz etkilemekte midir?” sorusuna, 55 yöneticiden 45'i olumlu cevap vermektedir. Görüşmecilere göre, kanun öncesinde daha hızlı yapılan hizmetler şimdi belli bir zaman ve programa göre yapılmaktadır. 10 muhtar ise bu soruya olumsuz cevap vermiştir.

“Köylerin mahalleye dönüşmesi tarım ve hayvancılık faaliyetlerini olumsuz etkilemekte midir?” sorusuna, 55 yöneticiden 42’si olumlu cevap vermektedir. Buna göre eski köylerde yapılaşma ve kentleşme hızlanmış ve tarım arazileri konut alanına dönüşmüştür. Hayvancılık ise yapılamaz hale gelmiştir. 13 görüşmeci ise, uygulamadan mahallelerin pek etkilenmediğini söylerken, bazıları küçük ova koruma kapsamında tarımın ve hayvancılık faaliyetlerinin modern tarım ve hayvancılık şeklinde yapılabileceğini söylemişlerdir.

“BŞB düzenlemesi merkeziyetçiliği artırmış mıdır?” sorusuna, 55 yöneticiden 45’i tüm yetkilerin ilde BŞB’de olması, BŞB’lerin sahip olduğu yetkiler ve güç nedeniyle, merkezde toplandığını düşünmektedirler. 5216 Sayılı Kanunla BŞB geniş yetkilere sahip olmuştur. Bu soruya 2 görüşmeci cevap vermezken, 8 görüşmeci ise (bazı ilçe müdürleri ve muhtarlar) yetkilerin her ne kadar merkeze kaydığı görülse de ilçe belediyelerinin hala yerel yönetimin önemli unsurları olduğunu düşünmektedir.

“BŞB düzenlemesi yerelleşmeyi artırmış mıdır?” sorusuna, 55 yöneticiden 45’i olumsuz cevap vermektedir. Buna göre, yerinden yönetim merkeze doğru kaymış, yerelleşmeden uzaklaşmıştır. Muhtarlar dışındaki görüşmecilere göre, her türlü idari kararın BŞB’den geçmesi, gelirlerin büyük kısmına sahip olması, geniş yetki ve sorumluluk alanına sahip olması, idari sınırlarının il sınırı olması yerelde karar mercii olması ve 5216 sayılı kanunla geniş görevlere sahip olması ilçe belediyesi açısından yetkilerin merkezde toplanması anlamına gelmektedir. 10 görüşmeci ise (muhtar ve birkaç ilçe yöneticisi) ilçe BŞB’nin etkin olduğu, her türlü hizmeti üretebilmeleri nedeniyle yerelleşmenin arttığını düşünmektedir.

“BŞB ve ilçe belediyeleri arasındaki olası siyasi çekişmeler ilçe belediyelerinde hizmet sunumunu etkilemekte midir?” sorusuna, görüşmeye katılanların tamamı, ilçe ve BŞB belediye başkanları, ister aynı partiden, isterse ayrı partilerden olsun, eğer ilçe belediyesi ile BŞB başkanı ve yöneticileri, siyasi çekişmeler içine girerse, sorunların başladığına dikkat çekmektedir. Bu siyasi çekişmelerden ilçe belediyesinin hizmetleri olumsuz etkilenmektedir. Bu durumda ilçeye gereken yatırımlar, ihtiyaçlar ve mali kaynaklardan önce siyasi kararlar ve tercihlerle belirlenmiş olmaktadır. Bir görüşmeciye göre, “...Eğer BŞB ile kavgalı iseniz hizmet üretmeniz imkânsız hale gelebilir; siyasi rakipseniz bu daha da zorlaşır. Yatırım, mali kaynak, araç ve ekipman desteği gelmez. Ek bütçeleriniz onaylanmaz. Kararlar alınmaz, onaylar çıkmaz, uygun görüş verilmez. Meclisinizden çıkıp BŞB giden kararlarınız geçmez ve hizmet edemez hale gelirsiniz.”

“Genel bütçe vergi gelirlerinden ilçe belediyelerine ve büyükşehir belediyesine ayrılan paylar yeniden düzenlenmeli midir?” sorusuna, 55 yöneticiden 47’si olumlu cevap vermiştir. Yönetici ve bazı muhtarlara göre, genel bütçe vergi gelirlerinden ilçe ve BŞB’ye ayrılan paylar yeniden düzenlenmelidir. Özellikle kıyı belediyelerde artan yaz nüfusu nedeni ile payların dağıtımında kullanılan kriterler

yeterli değildir. Payların tekrar düzenlenmesi yanında, denkleştirme payları verilmesi, kıyı ve turizm ilçelerinde yaz ayları boyunca İller Bankası paylarından kesinti yapılmaması önerilmektedir. 8 görüşmeciye göre ise (bazı ilçe müdürleri ile muhtarlar) dikkatli kullanıldığı takdirde paylar yeterlidir.

“BŞB modeli öncesine geri dönülmeli midir?” sorusuna, 55 yöneticiden 50’si olumlu cevap vermiştir. Buna göre, mevcut sorunların çözülmesi ancak eski sisteme dönmekle mümkündür. Eski sistemde yeni düzenlemeler yapılarak ilçe belediyelerinin özerkliği artırılmalı, mali kaynaklar açısından desteklenmelidir. 5 muhtar ise, bu soruya olumsuz cevap vermiş ve BŞB’yle birlikte daha iyi yönetileceği, şahıslara değil de toplumun tamamına hizmet sunulacağı yönünde görüş bildirmişlerdir. “Belde ve köylere tüzel kişilikleri geri verilmeli midir?” sorusuna, 55 yöneticinin hepsi olumlu cevap vermiştir. Buna göre, beldelerin eski statülerine kavuşması, köylerin kendi sorunları giderebilmesi müşterek ihtiyaçların yerinde karşılanması çok önemlidir.

“Kanunla ilgili diğer düşünceleriniz nelerdir?” sorusuna, 45 yönetici ve muhtar, büyükşehir düzenlemesinin ilçe belediyesine; kamu hizmeti üretme ve sunma, mali kaynaklar, imar, alt yapı, sorumluluk alanları ve sınırları gibi ilgili daha birçok konuda sorunlar yarattığını düşünmektedir. 10 muhtar ise düzenleme ile yönetim ve hizmet sunumlarında hiçbir değişikliğin olmadığını düşünmektedir.

3.2. Önceki Dönem Mülki İdare Amirleri, Yerel Yöneticiler, STK Yöneticilerinin Görüşleri

Çalışma kapsamında Kanunun hazırlık sürecinde görev yapan, önceki dönem kaymakam, belediye başkanı, ilgili kurum ve temsilcileri ile de görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Kuşadası Eski Kaymakamı Muammer AKSOY’a göre, Kanun bazı yetkilerin büyükşehirde, bazı yetkilerin ilçe belediyesinde olması nedeniyle, görev, yetki ve sorumluluk anlamında ikili yönetim sorununa neden olmuştur. Kaynakların rasyonel, etkin, verimli kullanılması ve hızlı hizmet sunumu için Kanun yerinde bir düzenlemedir; büyük yatırımlara BŞB karar vermeli, ilçe belediyesi ise icracı olmalıdır. (Orta refüjler, trafik düzenlemeleri, kıyıları gibi). Kanunla kıyı yönetiminde ilave sorunlar da ortaya çıkmıştır. BŞB düzenlemesiyle kırtasiyecilik artmış, hizmet süresi uzamıştır; Aydın BŞB, hem yeni bir makam hem de ilçe belediyesi ile yapılan yazışmalarda ilave bir kurum olarak dahil olmuştur. Kuşadası’nda Köylere Hizmet Götürme Birliğinin ve İÖİ’nin kapatılmasının etkisi olmamış, hizmetler aksamamıştır. Fakat köylerin kapatılmasıyla, önceden köyde yaşayanların basit ihtiyaçları muhtar tarafından karşılanırken sorunlar yaşanmaya başlamıştır. Küçük ihtiyaçlar için BŞB, ASKİ, Kuşadası Belediyesi beklenmekte bu da hizmeti geciktirmektedir. Kanunla ilçe belediyeleri, özerkliğini yitirmiştir, temsiliyet, karar alma açısından zayıflamış, yetki büyükşehre kaymıştır. Kanunun geçiş sürecinin çok uzun olması nedeniyle kamu hizmetlerinin sunumunda aksamalar yaşanmıştır. Aksoy’un bu sorunlara dair çözüm önerileri, ilçede iki başlılık yaratan

bu yetki, görev ve sorumluluk sorunun çözülmesi, mali kaynakların BŞB’de tek bir noktada toplanması, ilçe belediyelerinin her yönden desteklemesi gerektiğidir. Aksoy, Kuşadası için ayrı bir statü önermemekte, BŞB’nin merkezi yönetimin taşra teşkilatlanması gibi yönetilmesi durumunda hem yönetim hem de hizmet birliğinin sağlanacağını düşünmektedir.

Kuşadası Eski Belediye Başkanı Özer KAYALI’ya göre; Kanunun getirdiği temel sorunlar, yetki, görev ve sorumluluk dağılımı ve mali kaynakların dengeli dağıtılmamasıdır. Kanunla ilçe belediyelerinin yetkileri azalmış, tüzel kişilikleri, özerklikleri, demokratik katılım ve temsil kabiliyetleri zayıflamıştır. Devir ve tasfiye komisyonlarının kararlarıyla çok önemli zararlar doğmuştur. İÖİ’nin taşınmazları YİKOB veya Hazineye devredilirken; Kuşadası’nda mevcut otel ve tatil köyü gibi kıymetli gayrimenkuller belediyeye devredilmemiş, personel ve borçları devretmiştir. Köylere Hizmet Götürme Birliğinin kapatılmasıyla sıkıntılar yaşansa da Kuşadası Belediyesi bu eksikliği giderebilmiştir. Kayalı’nın çözüm önerisi kanunun yürürlükten kaldırılması, ilçe belediyelerinin kanun öncesindeki yapısal gücüne kavuşturulmasıdır. Yazlık nüfus artışı dikkate alınarak denkleştirme vb. ad altında gelir payı verilmelidir. Kuşadası gibi kıyı ilçe belediyelerin, “Turizm ili” gibi ayrı bir statüye sahip olması da bir çözüm olabilir. BŞB ile koordinasyon ve iletişim sorunları kişisel ilişkilerle değil, kanunla, belli kurallar çerçevesinde, koordinasyon toplantıları yapılarak giderilmelidir.

Kuşadası Eski Belediye Başkan Yardımcısı, Muzaffer ERYİĞİT’e göre Kanunun getirdiği en büyük sorun, ilçe belediyelerinin elinden alınan yetki, görev ve sorumlulukları nedeniyle hizmetin aksamasıdır. Belediyenin en önemli gelirlerinden olan su ve kanalizasyon gelirlerinin BŞB’ye geçmesi; kışlık nüfusa göre pay verilmesi de mali sıkıntılara neden olmaktadır. Aydın BŞB ile koordinasyon ve iletişim sorunları yaşanmaktadır. Özellikle altyapı kazı izinleri, bu alanda kurumların (ASKİ, BŞB, doğalgaz vb.) koordineli çalışmaması kaynak israfına, trafik ve ulaşım ile alakalı ilave sorunlara neden olmaktadır. Eryiğit’e göre, ilçede kentsel dönüşüm ve imarla alakalı sorunları vardır, ancak, 1/25000, 1/5000’lik plan yapma yetkisi, 1/1000’lik planların onay yetkisinin BŞB’de olması hizmetleri aksatmaktadır. Çoğu yetkinin BŞB’ye geçmesi, yerelde merkezileşmeye neden olmuştur. Eryiğit’e göre; Kuşadası gibi ilçeler “turizm ili” gibi, farklı statülerde yönetilmelidir. Bahsedilen sorunların ortadan kaldırılması için su, altyapı ve imar ile ilgili yetki, görev ve sorumlulukların geri verilmesi, mali payların artırılması gerekmektedir.

Kuşadası Eski Belediye Başkan Yardımcısı, Tufan ASRAV’a göre; Kanunun getirdiği en büyük sıkıntı, BŞB hizmet ölçeğiyle ortaya çıkan imar planı yapımı, yollar, işgaliye ve harçlar, karar alma konularındaki yetki karmaşası ve yetkilerin BŞB’ye kaymasına bağlı olarak hizmetlerin aksamasıdır. Asrav’a göre; ilçe belediyelerine kanun öncesindeki görev ve yetkileri geri verilmeli, mali kaynaklar daha uygun şekilde dağıtılmadır. Kuşadası Belediyesi Eski Başkan Yardımcısı, Dr.

Ayşe Şerifoğlu'na göre; Kanunun hizmet etmeyi zorlaştıran sorunları, ilçe belediyesini daha çok ilgilendiren görev yetki ve sorumlulukların (altyapı, çevre, ilaçlama, zabıta, mezarlıklar, mezbaha, cadde ve yollar vb.) BŞB'ye verilmesidir. Şerifoğlu'na göre, yerinden yönetememe, hizmet yapmada büyük sıkıntılara neden olmaktadır. Yerel halkın müşterek ihtiyaçlarını karşılamada ilçe belediyesi yetki, görev ve mali kaynaklara sahip olmalıdır. Belde belediyelerinin ve köylerin kapatılmasıyla temsil oranı azalmıştır. Şerifoğlu'na göre çözüm, kıyı, turizm ilçelerine ayrı bir statü verilmesi hatta Kuşadası gibi kıyı belediyelerinin il olmasıdır.

Kuşadası Belediyesi Başkan Yardımcısı, Yusuf ATAK'a göre; Kanunun getirdiği en önemli sorun, mali kaynakların orantılı şekilde dağıtılmaması ve tüm gelir getiren hizmetlerinin, Aydın BŞB'ye geçmesidir. İlaveten okul, ibadethanelerin yapım onarım veya bakımının ilçe belediyelerine verilmesi, yeni eklenen mahallelere hizmet götürme, bunların gelirlerinin BŞB'ye, borçlarının Kuşadası Belediyesine devrolması da kaynak sıkıntısını ve maliyetleri artırmaktadır. “Örneğin; katı atıkların toplanması görevi Kuşadası Belediyesine verilmiş, fakat bununla ilgili tahakkuk, tahsilat, toplanan ücretlerin ilgili ilçe belediyesine aktarılması yetkisi BŞB'ye verilmiştir. Kanun bu ücretlerin su abonelerinden su tahakkuk ile birlikte bildirilmesi ve tahsil edilmesini öngörmektedir. Bu yetki de ASKİ'dedir. Ancak, bu mümkün olamamakta, katı atık toplama ücretlerinin yarısından azı toplanabilmektedir. Bu ücretin su faturalarının üzerinden alınması, ikinci konutlarda yaşayan vatandaşlardan bu ücretin tahsilini mümkün kılmamaktadır. Oysa ikinci konutlarda oturan olsa da, olmasa da, Kuşadası Belediyesinin araçları ve personeli mecburen o alanlara gitmektedir“. Yaz-kış nüfus farkının mali açıdan yarattığı sorunlar, kanunda dikkate alınmamıştır. BŞB düzenlemesi ilçe belediyelerinin tüzel kişiliğini, özerkliğini, yerinden yönetimi zayıflatmıştır. Kanunla yapılacak olan müşterek hizmetlerin bir kısmının ABŞB'ne, bir kısmının ASKİ'ye, bir kısmının da ilçe belediyelerine verilmesi, hizmetlerin parçalanmasına, hizmetin üretilmesinde karar aşamasının uzamasına, hizmetlerin yerinde, zamanında yapılmamasına ve maliyetlerin artmasına neden olmaktadır. BŞB'nin yerel hizmet ofisleri, koordinasyon birimleri açması da sorunları hafifletmemiştir; bu birimler tam olarak çalışmamakta, iletişim sorunları yaşanmaktadır. Yeterli bir hazırlık olmadan kanunun uygulanmaya konması nedeniyle sorunlar; örneğin gayrimenkuller, taşınır, alacak/borçlar, personellerle ilgili davalar halen sürmektedir. Atak'a göre, kıyı belediyeler için, ayrı bir statü verilmesi, gelir paylarının artırılması, görev ve yetkilerinin eski haline getirilmesi, sorunları tamamen olmasa da bir miktar çözebilir.

Kuşadası Belediyesi Eski Hukuk İşleri Müdürü, Av. Önder DÜDÜKCÜ'ye göre; kanunun getirdiği en büyük sorun, Devir ve Tasfiye Komisyonlarının kararlarının hemen hepsine karşı açılmış, 2014 yılından beri devam eden davalardır. Bunların başında BŞB ile yaşanan alacak/borç devirleri, taşınır ve taşınmazlar, araç gereç ve personel devri, personel özlük ve iş davaları, mülga olan belediyelerden gelen taşınmazların ve kapanan İÖİ'nin değerli gayrimenkullerinin birçoğunun

Hazine'ye devredilmesi ile ilgili olarak açılan davalar gelmektedir. Bu durum, mevcut gayrimenkuller üzerinden hizmet üretmeyi, BŞB'nin koordinasyonunu, onayını gerektiren işleri aksatmaktadır. Kanunla yerel yetkiler merkeze kaymıştır; ilçe belediyelerinin neredeyse tüm karar alma süreçlerinde BŞB onayı gereklidir. BŞB ilçe belediyeleri tüzel kişiliğini ve özerkliğini yitirmiştir. Çözüm, belediyelere eski görev yetki ve sorumluluklarının veya farklı bir statünün verilmesidir.

Kıyı Ege Belediyeler Birliği Genel Sekreteri, Hurşit Akdemir'e göre; kıyı yerleşimleri, turizm fonksiyonu nedeniyle ilçe, hatta bazıları il seviyesinde hizmet üretmektedirler. BŞB sınırları içinde beldelerin kapatılması genel olarak hizmet ve turizm fonksiyonu açısından önemli olumsuzluklar doğurmuş; köylerin mahalleye dönüşmesi, buraların kentleşme baskısı altına girmesi, tarım ve hayvancılığa ilişkin yapıların ruhsat kapsamına girmesi, yeni vergilerin ortaya çıkması tarım ve hayvancılıkla uğraşanlar için sıkıntı oluşturmuş, kırdan kıyıya göç hızlanmıştır. Kanuna geçiş sürecinde hazırlık olmadığından BŞB ile koordinasyon ve iletişim sorunu da yaşanmıştır. Mali kaynaklar adilane dağıtılmadığından ilçe belediyeleri vergi gelirlerinden yeterince pay alamamaktadır. Temsil de önemli bir sorundur; BŞB meclisindeki meclis üyeleri hiç tanımadığı bir ilçenin geleceği hakkında karar vermektedir. Rutin işler için bile BŞB onayının aranması hizmetlerin aksamasına neden olmaktadır. Akdemir'e göre, BŞB yetkisinde olan 1/25000'lik ve 1/5000'lik imar planları, belli bir zaman içinde yapılmaması halinde, ilgili ilçe belediyesi tarafından yapılmalıdır, BŞB ayırım yapmadan, eşit biçimde ilçe belediyelerine, araç, gereç ve nakit yardımlarda bulunmalı, projelerine destek vermeli, gelir üreten bazı hizmetleri ilgili ilçe belediyesine devretmelidir. Turistik ilçe belediyelerine yaz sezonu boyunca %50 artışla gelir payı verilmelidir. BŞB ile ilçe belediye başkanları ile sık sık koordinasyon toplantıları yapılmalıdır.

Kuşadası Eski Liman Başkanı, Yaşar KARABACAK'a göre; Liman Başkanlığına Kanun'un etkileri pek olmamakla birlikte, denizcilik faaliyetleri anlamında zaten var olan sorunlar bulunmaktadır. Kıyı, deniz ve sahillerinde can ve mal güvenliğini sağlamak, kıyı yapılarının kontrolleri kurumun görevleri arasında bulunmakta; görev alanını, Seferihisar, Menderes, Selçuk, Kuşadası, Söke ve Didim bölgesi oluşturmaktadır. Farklı illerin ilçelerinin kurumun idari sınırlarında olması nedeniyle, iller ve ilçeler arasında koordinasyon zorluğu vardır. Denizcilik ve bu alanın yönetimi açısından BŞB ölçeği uygun değildir. Karabacak'a göre, çözüm BŞB ve ilçe belediyelerinin aynı alanda görev yapmalarından kaynaklanan çiftli yapının ortadan kaldırılması, görev, yetki ve sorumlulukların daha kesin bir şekilde bir noktada toplanması ve muhatapın belli olmasıdır.

Kuşadası Ticaret Odası Başkanı, Serdar AKDOĞAN'a göre; Kanunun en önemli sorunlardan biri yetki, görev ve sorumluluk kargaşasıdır. İlçe Belediyesi ile BŞB arasında zabıta, temizlik başta olmak üzere hizmetlerin kimin tarafından yapılacağı kargaşaya neden olmakta, muhatap bulmayı ve çözüm üretilmesini güçleştirmektedir. Kurumlar arası koordinasyon ve iletişim sorunu vardır. BŞB

düzenlemesi sonrasında ilgili sorumlulara ulaşmak zorlaşmıştır, bürokrasi artmıştır. Akdoğan'a göre çözüm bütün yerel hizmet telefonlarının tek bir hizmet hattında toplanmasıdır.

3.3. 6360 Sayılı Kanunun Kıyı Belediyelerinde Ortaya Çıkardığı Sorunlar

Bu başlık altında, Kuşadası Belediyesi özelinde yapılan alan araştırmasından elde edilen veriler ile diğer kıyı BŞB'ler üzerine yapılan çalışmalardan elde edilen sonuçlar ilişkilendirilmektedir. Birkaç istisna dışında alan araştırmasından elde edilen bulguların önceki çalışmalarla büyük ölçüde örtüştüğü görülmektedir. Bu analizde Kanunun büyükşehir kıyı belediyeleri üzerinde ortaya çıkardığı sorunlar başlıklandırılarak incelenmektedir.

3.3.1. İl Sınırlarına Kadar Genişleme

Kanun öncesinde Kuşadası İlçesinin, yüzölçümü 30.000 km², nüfusu ise 94.995 kişi iken kanun sonrasında 70.000 km² ve 103.849 kişilik nüfusa sahip olmuştur. Nüfus yazın 500.000 civarında olmaktadır. Kapatılan Güzelçamlı Belediyesi, Kuşadası'na 28 km uzaklıktadır, eski köylerin büyük bölümü dağlık arazide yerleşmiştir. Nüfus, hizmet ölçeği vb. oranlarına bakıldığında hepsinin kanun sonrasında en az iki katına çıktığı görülmektedir. Örneğin, kanun öncesinde Kuşadası'nın merkezinde çöp toplayan birimler artık 28 km uzaktaki yerleşim yerlerine de hizmet etmeye başlamıştır. İlerleyen dönemde artan maliyetlerden dolayı ek şantiyeler kurulmuş, araç, gereç, ekipman ve personel istihdam edilmiştir. Hizmet maliyetini artıran bu sebepler, aynı zamanda hizmet üretmede zaman kaybına da sebep olmaktadır.

Kuşadası'nda yönetici ve muhtarlar il sınırlarına kadar genişlemeyle hizmet maliyetinin arttığını düşünmektedir. Genç vd. (2108) Aydın'ın İncirliova İlçesinde belediye yöneticileri ve muhtarlar üzerinde yaptıkları çalışmada, BŞB sınırlarının genişlemesinin, eski köylerin merkeze uzak ve aralarında coğrafi engeller olmasının, ilçe belediyelerinin hizmet sunumunu olumsuz etkilediğini ortaya koymuştur. Görmez ve Uzunali (2019) Antalya özelinde, ilin coğrafi yapısından kaynaklanan özel durumların hizmet maliyetini arttırdığını ortaya koymaktadır. Buna göre, Antalya'nın doğu-batı mesafesinin 600 km. olması, ilave hizmet maliyetleri doğurmakta ve belediyeler bu nedenle öz kaynak artırma veya borçlanma yoluna gitmektedir. Turizm sektörünün ağırlığı, yaz-kış nüfus farkı Antalya BŞB'nin 2014-2017 döneminde giderleri ile orantılı olmayan gelir kaynaklarına sahip olmasına neden olmuştur. İlçe belediyelerinde yöneticiler ise bütçelerinin azlığını, gelirlerinin hizmetleri karşılamaya yetmediğini, personel ve teçhizatın yetersizliğini şikâyet konusu etmişler, GBVG oranının yeniden düzenlenmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Topçu (2015) Antalya'da kanuna bağlı sorunları hizmet ölçeğinin genişlemesi ve her bölgeye gün içinde ulaşımın güç olması, sahil uzunluğu, hizmet alanına dahil olan bölgelerde su ve atık su altyapısının yetersiz olması, hizmeti yürütmedeki aksaklıklar, yatırım maliyetlerin artması, yeni dahil olan yerlerde hizmet binalarının yetersiz

olması, personel sayısının azlığı, kanun uygulama aşamasına geçene kadar gereken hazırlığın yapılmamış olması, altyapı çalışmalarında diğer kurumlarla koordinasyon eksikliği, bürokratik engeller, koruma alanlarındaki özel mülkiyet ve kamulaştırma maliyetleri olarak sıralamaktadır. Çelikyay (2017) ise Bursa özelinde yaptığı çalışmada, BŞB açısından hizmet maliyetlerinin arttığı ancak bunun hizmet sunumunu olumsuz etkilemediği, farklı kurumlarla işbirliği, kaynak artırma yoluyla bunun aşılmasına çalışıldığını; BŞB tarafından il genelinde bütüncül olarak sunulan hizmetlerde belli bir kalite ve standarda ulaşıldığını ifade etmektedir.

Kanunla idari sınırlarının değişmesinin Kuşadası'nda ortaya çıkardığı sorunlardan biri de, ilçe sınırlarının, kıyıların, sahillerin, limanların yönetimi ve güvenliğidir. Kuşadası'nın bir kıyı ilçesi olması ve Yunanistan'la denizden sınır olması, Yunanistan'a ait Samos Adası ile ticari ve kültürel ilişkileri, kruvaziyer gemilerinin yanaşma limanı olması, yabancı yat limanının bulunması, mültecilerin Avrupa'ya geçiş noktalarından biri, terör ve uyuşturucu örgütlerinin güzergahı olması gibi birçok etkenle, uluslararası ve ulusal güvenlik açısından da önemli konumdadır. Kuşadası'nda belde ve köylerin mahalleye dönüşmesiyle Jandarma-Polis görev alanları da farklılaşmıştır. Kanun öncesinde görev ve sorumluluk alanları daha belirgin iken kanun sonrasında bu ayırım netliğini kaybetmiştir.

İlçenin deniz güvenliği; idari anlamda İzmir ve Aydın'ı birlikte ilgilendirmektedir; bölgede Ulaştırma ve Denizcilik Bakanlığı (İlçe Liman Başkanlığı ve güvenliği), Deniz Kuvvetleri Komutanlığı (T.C. Sahil Güvenlik (TCSG) 311, TCSG 28, SAGET Sahil Güvenlik hücumbot ve güvenlik gemileri, botları, Sahil Güvenlik Radar İstasyon Komutanlığı), denizde, kıyıda ve karada İlçe Jandarma Komutanlığı, şehirde ve her yerde Emniyet Genel Müdürlüğü (İlçe Emniyet Müdürlükleri) sorumluluklara sahiptir. BŞB düzenlemesiyle görev ve yetki sınırlarının değişimi bazı sıkıntılar yaratmıştır. İlçenin güvenliği açısından da koordinasyon ve işbirliği önemlidir. Kuşadası sahilleri ve kıyıları BŞB'ye ait olduğuna göre, BŞB'nin bu alanın güvenli ile alakalı rolleri de netleştirilmelidir. Kuşadası kıyılarının yönetilmesi, işletilmesi, bakımının Aydın BŞB'ne bırakılması başlı başına sorun olmuştur.

Kuşadası'nda yöneticiler, ölçeğin genişlemesinin hizmet sunumunu olumsuz etkilediğini düşünmektedirler. Literatürde de benzer sonuca ulaşan çalışmalar çok sayıdadır. Sağiremekçi (2015) Hatay'da yaptığı çalışmada, muhtarların BŞB düzenlemesini olumsuz bulduklarını, taleplerini BŞB'ye ulaştırmada sıkıntı yaşadıklarını, merkeze uzaklığın hizmet almayı, kentle bütünleşmeyi ve aidiyeti zorlaştırdığını, park, bahçe düzenlemesiyle alakalı kısmi iyileşmeler dışında, hizmet etkinliğinin değişmediğini, özellikle su faturaları ve vergilerden şikayetçi olduklarını, bu durumun tarımsal faaliyetleri olumsuz etkilediğini, köy yaşantısının ortadan kalktığını düşündüklerini ifade etmektedir. Akyol ve Kara'nın (2016) Balıkesir BŞB özelinde yaptıkları çalışmada, BŞB hizmetlerine erişim arttıkça, merkeze mesafe kıaldıkça memnuniyet düzeyinin de arttığını ortaya koymaktadır. Özellikle kapatılan

köylerde yaşayanlar ilk kez kanalizasyon, su, altyapı, ulaşım hizmeti aldıklarından (çalışma döneminde henüz ilave bedel ödemediklerinden) BŞB düzenlemesinden memnundur. Bununla birlikte, aidiyet, katılım, yerel yöneticilere daha kolay ulaşamama, köy ve beldelerin kapatılması ile ilgili şikayetler fazladır. Yılmaz'ın (2019) Altınoluk üzerinde yaptığı çalışmaya göre, ilçenin Edremit'e uzaklığı 25, Balıkesir'e uzaklığı 110 km dir; yaz-kış nüfusu arasında (15 bin-300 bin) büyük fark vardır. Farklı partilerden olmakla beraber, BŞB ve Edremit ilçe belediye yönetici ve birim amirleri benzer sorunlara işaret etmektedir; hizmet sunulan ölçeğin genişlemesiyle birlikte iş yükünün artması, mesafelerin uzaması, vatandaşlar açısından hangi hizmetin hangi belediye tarafından sunulduğunun hala anlaşılabilmesi ve düzenlemeden kapatılan belde ve köylerin daha avantajlı oldukları, eskiye göre çok daha fazla ve kaliteli hizmet aldıkları çalışmada belirtilmektedir.

Çelikyay (2017) Bursa BŞB, BUSKİ, Osmangazi, İnegöl, Orhangazi ve Orhaneli ilçe belediyelerinde yöneticiler üzerine yaptığı çalışmada BŞB ölçeğinin il sınırlarına genişletilmesinin hem avantaj hem de zorluklar getirdiği üzerinde durmaktadır. Buna göre, yeni ilçe ve mahallelerde ihtiyaçlar fazla, teknik ve idari personel, bütçe az, araç-gereç eksiktir, bazı ilçelerde devir öncesi yapılan sözleşmeler devam etmekte, kullanılan binaların mülkiyet durumları, imar planlarının bütüncül olmaması, jeolojik etütlerin tamamlanmamış olması sorun oluşturmaktadır. Bunları aşmada BŞB'nin 27 yıllık BŞB tecrübesi, yasa yürürlüğe girmeden önce hazırlık yapması, bazı birimlerin ilçelerde şubelerini (itfaiye, BUSKİ, sağlık işleri) açması faydalı olmuştur. İlçe belediye yöneticilerinin ölçek genişlemesine ilişkin cevaplarında ise merkezdeki (Osmangazi gibi) ilçe belediyelerinin yöneticiler sorun yaşamadıklarını, ilgili BŞB yetkililerine kolay ulaşabildiklerini belirtmişler, diğer ilçelerde ise altyapı sorunları, İÖİ'nin başladığı ve devretmek zorunda kaldığı projeler, azalan bütçeler sorun olarak dile getirilmiştir.

Küçükterzi'nin (2017) Muğla üzerine yaptığı çalışmaya göre, ilçe belediye başkanları il ve ilçelerde ölçek genişlemesinin kaynakların kullanılmasında verimliliği sağlamadığını, Muğla'nın coğrafi yapısı ve yerleşim yerleri arasındaki mesafeler ve artan nüfus (belediyenin hizmet verdiği nüfus 50 binden 1 milyona çıkmıştır) nedeniyle hizmetin etkinliğini ve kalitesini olumsuz etkilediğini, Muğla'nın coğrafi (1124 km kıyı, %70'inin orman, %18'inin orman, %2'sinin sit alanı olması vb.) ve farklı özellikler taşıyan yapılanmasının BŞB yönetimine uygun olmadığını, kaynak yetersizliği ve payların orantılı dağıtılmamasının mali sıkıntılara yol açtığını, Marmaris, Bodrum, Fethiye gibi büyük ilçelerin Muğla merkezden yönetilmesinin ve hizmet sunumunun güç olduğunu düşünmektedir. Yetkin'in (2019) Muğla-Marmaris özelinde yaptığı çalışmaya göre vatandaşlar içme suyunun kalitesi, kent içi trafik hizmetleri, çevre sağlığı, temizlik, katı atık, zabıta, itfaiye, yeşil alan vb. hizmetlerde ilçe merkezine mesafeye göre ilçeler arasında farklılıklar vardır. Vatandaşlar, belediyenin hizmet sunumunda mahallelerden aldığı oy oranına göre

hareket ettiğini düşünmektedir.

Özer (2019) Antalya’da BŞB ilçe hizmet birimlerinin etkinliğini 4 ilçenin yöneticileri ile yaptığı mülakatla sorgulamıştır. Buna göre, Manavgat’ta şikâyetler daha çok yağmur suyu, kanalizasyon, vektörel mücadele, toplu taşıma; Serik’te vektörel mücadeleye yöneliktir. Bu birimlerin sunduğu hizmetlerin aksamasında mali yetersizlik, araç-gereç, personel eksiklikleri, coğrafi engeller, kırsal mahallerde yaşayanların hizmet taleplerinin farklı olması etkilidir. Yöneticilere göre ilçe hizmet birimleri hizmetlerde yerindeliğin artması, BŞB’nin bilinirliğinin artması, hizmet maliyetlerinin azalması, hizmetlerin kalite ve verimliliğinin artmasında fayda sağlamakla beraber, bu birimlerin ilçelerde yer alması, kırsala uzak olmaları gibi nedenlerle etkili olmadıklarını düşünenler de vardır. Etöz vd. (2016) Alanya özelinde yaptıkları çalışmada; halkın öncelikle beldelerde hizmet etkinliğine önem verdiği, sadece mahallelere hizmet verildiğini düşündüğünü ortaya konulmaktadır. Er (2018) Alanya özelinde yaptığı çalışmasında, halkın genel anlamda belediye hizmetlerinin hepsine önem verdiği, hizmetlerin büyük bölümünden memnun olduğunu, ancak neredeyse bütün memnuniyet düzeylerinin kararsızlık düzeyine yakın olduğunu ortaya koymaktadır.

3.3.2 Uzaklık ve Coğrafi Engeller

Kuşadası’nda yöneticiler ve özellikle merkeze uzak mahallelerin muhtarları, kanun sonrasında hizmet sunumunda uzaklık ve coğrafi engeller konusunda olumsuzluklar yaşandığını belirtmektedir. Benzer şekilde, kanunun Balıkesir’e etkisini inceleyen Genç ve Daşçı (2016) belediye yöneticilerinin özellikle BŞB hizmet sınırlarının il sınırına kadar genişlemeyle daha etkin hizmet verilebileceğini, ancak ilçe merkezine çok uzak olan mahallelere hizmet sunmada, ulaşımda bazı belediyelerin zorlanabileceğini ortaya koymuşlardır. Çalışmaya göre eski köyler, yeni mahallelerde aidiyet duygusu açısından sorunlar yaşanmamaktadır ve ilçelerde yerel hizmet ofislerinin açılması bir ihtiyaç olarak görülmektedir.

Er (2018), çalışmasında Alanya’nın, kanunla 80 km sahil şeridiyle 103 mahalleli bir ilçe haline geldiğinden, yaz-kış nüfus farkından (295 bin-1 milyon), dağınık ve hizmeti güçleştiren bir yerleşim yapısına sahip olduğundan, hizmet ölçeğinin 55 kat büyüdüğünden söz etmektedir. Dinç’e göre (2020) kanun kentin coğrafi esaslarına uygun değildir. Alanya ve Manavgat’ta pek çok kırsal yerleşme kanunla kentsel alana dahil edilmiştir. 1980’lere kadar tarımın ağırlıkta olduğu Alanya’da daha sonra turizmin önem kazanmasıyla doğu ve batısı turizm tesisleri ve ikinci konutlarla turizm merkezi haline gelirken, tarım alanları konut alanına dönüşmüştür. Doğuda, (Tosmur, Çıplaklı, Oba, Kestel vs.) yabancılara mülk satışı hızlanmıştır. Manavgat’ta topografyanın düz olması, turizmle artan nüfusla birlikte belde belediyeleri gelişmiş, Antalya-Alanya yolunun yapımıyla kent merkezi ile bütünleşmiştir (Side, Ilıca vb.), bölge, 1990-2000 döneminde Türkiye’de kırsal nüfusun en fazla arttığı önemli bir turizm alanı haline gelmiştir.

Özsalmanlı ve Pank (2012) Muğla üzerine yaptıkları çalışmada, büyük şehirleşme sürecinin Fethiye için fırsat da hezimet de olabileceğini ifade etmektedir. Buna göre, beldelerin kapatılması, özellikle yazın yerel hizmetlerin sunumunu aksatabileceğinden, hatalıdır. Fethiye belediye başkanına göre, Muğla'nın coğrafi özellikleri BŞB olmaya uygun değildir, Bodrum Belediye Başkanı, isim, bilinirlik anlamında Bodrum'un Muğla'nın çok önünde olduğunu, merkeze çok uzak olduğunu, bağımsız bir yönetim modeline ihtiyacı olduğunu; Marmaris belediye başkanı ise BŞB olmaktan önce, Muğla ve ilçeleri gibi yerlerde yaz-kış nüfus farkına göre pay almanın, personel sorunlarının giderilmesinin önemli olduğunu belirtmektedir. Demirkaya ve Koç'un (2017) çalışmasına göre; Muğla BŞB binası, denizden 625-630 m yüksekliktedir, bu durum, Yatağan dışında tüm ilçeleri deniz kıyısında olan Muğla'da ilçeler arasında iklim, bitki örtüsü, kentleşme, sosyo-ekonomik yapı vb. açısından farklılıkları oluşturmakta ve BŞB'nin bu farklı özellikteki alanlara tek tip hizmet sunması sorunlar oluşturmaktadır. Bodrum, Fethiye, Gökova, Marmaris, dünyaca ünlü, çok kültürlü, ilçeden çok kent özelliği gösteren yerlerdir. Muğla kent merkezi ise bu ilçelerin çoğuna göre daha geri kalmıştır. Tunçer ve Ünal'a göre (2016) Muğla'da (sahil ve kırsal alan) coğrafi eşikleri keskin, ekonomik sosyal ve fiziksel anlamda herhangi bir benzerliği olmayan bir coğrafyanın yönetilmesi, yaşayanların ihtiyaçlarının karşılanamamasına neden olmaktadır. Menteşe'nin büyük bölümünün korunan alan niteliğinde (doğal ve arkeolojik sit alanları, orman alanları, kentsel sitler, özel çevre koruma bölgeleri vb.) olması hem sahil hem de kırsal alanlarının bulunmaması tek tip yönetilmesini güçleştirmektedir.

Kaypak ve Yılmaz (2016) kanunun öngördüğü modelin Hatay'ın kentsel morfolojisine uygun olmadığını iddia etmektedir. Buna göre, kentte hem birbirine bitişik hem de çok dağınık yerleşim alanları, Amik Ovası gibi birinci derece tarım alanları, Nur Dağları gibi doğal eşikler; Amanos Dağlık bölgesi gibi nüfus yoğunluğunun az, yaylaların çok, kıyıları gibi nüfus yoğunluğunun fazla olduğu alanlar vardır. Bunların hepsi kentin BŞB modeli ile yönetilmesini güçleştirmektedir.

3.3.3. Görev ve Yetki Çatışmaları, İkili Yönetim Yapısı

Yerel yönetim sisteminde İÖİ, belediye ve köy arasındaki görev ve yetki paylaşımı yıllar içinde şekillenmiştir. Kanun bu modelde önemli değişiklikler getirmiş ve özellikle il ve BŞB ölçeğinin çakıştırılmasıyla BŞB, ilçe belediyeleri ve taşra yönetimi arasında yetki ve görev uyumsuzluklarının ortaya çıkmasına neden olmuştur. 5393 ve 5216 sayılı kanunlarda yer alan görev ve sorumluluklar; imar planı yapımında, yollar üzerinde, işgaliye ve harçlar, karar alma üzerinde yetki karmaşasının ortaya çıkmasına hizmetin aksamasına veya hiçbir kurum tarafından üstlenilmemesine neden olmaktadır. Örneğin Kuşadası'nın içinden geçen Söke-Şelçuk Karayolunun yapım süreci buna örnektir. 5216 sayılı Kanununa göre sınırları içinde kalan ana yolları yapmak BŞB'nin görevidir. 6001 sayılı Karayolları Genel Müdürlüğü'nün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanuna göre (m.4) il yollarını

yapmak Karayolları Genel Müdürlüğünün görevleri arasındadır. İl ve BŞB sınırları çakıştığına göre, il yollarını yapmak BŞB'nin görev alanına mı girecektir? Kanunda bu konuya ilişkin bir düzenleme bulunmamaktadır. Kuşadası'nda bu karmaşanın getirdiği sorunlar çok büyüktür. Şehir içinde imar planlarına göre karayollarına bağlantı yolları kapatılarak mahallelerde çok sayıda çıkmaz sokak, trafik karmaşası ortaya çıkmıştır. Yapılan yolların orta refüjleri ve köprülü kavşakların alt kısımlarının bakımı ne karayolları ne de büyükşehir tarafından yapılmaktadır. Bakımsız görüntülerin oluştuğu, Kuşadası'nın merkezindeki bu alanlardan halk, ilçe belediyesinin sorumlu olduğunu düşünmektedir. İlçe belediyesinin bu alanda hizmet üretmesi ise, görevliler için görev alanın dışında harcama yapmaktan dolayı zimmet, kamuyu zarara uğratma ve görevi kötüye kullanma gibi suçlamalara neden olabilmektedir. 12 metreden geniş yolların BŞB'nin, hemen yanındaki yolun ilçe belediyesinin tasarrufunda olması; yapım, denetim, gelir, halka karşı sorumluluk ve hesap verme gibi birçok sorunu da beraberinde getirmiştir. BŞB düzenlemesi sonrasında ortaya çıkan görev ve yetki çatışmaları, yetki ve sorunların net olmaması alan araştırmasının sonuçlarında ortaya çıktığı gibi Kuşadası Belediyesinin (TC Kuşadası Belediyesi, 2019) 2020-2024 dönemini kapsayan stratejik planında mevcut durum analizinde tespit edilen sorunlardan, BŞB'den ilçe belediyelerine devredilen hizmetlerde de etkileri hissedilen konulardan biridir.

Benzer şekilde Er (2018) Alanya'da BŞB ve ilçe belediyeleri arasında görev ayrımının uzun süre netleşemediğinden ve yetki çatışmasından, siyasi farklılıkların neden olduğu sorunlardan ve siyasi rekabetten söz etmektedir. Çelikyay'ın (2017) çalışmasına göre Bursa BŞB yöneticileri üst ölçekli hizmetlerin BŞB tarafından, yangın önleme, ruhsatlar, çevre ile ilgili şikayetlere müdahalede ilçe belediyelerinin sorumlu olmasını önermektedirler. İlçe belediye yöneticileri, kanunla ilçe belediyelerinin birer sorun tespit etme ve bildirme mekanizmasına dönüştüğünden bahsetmekte, oysa bunların yerel ihtiyacı ve koşulları iyi bildiklerinden hizmet sunumunda daha etkin olmaları gerektiğini belirtmektedir. Bu anlamda otopark yönetimi, mezarlık ve defin, terminallerin işletilmesi, yol düzenleme, ilçe-köy bağlantı yollarının yerle daha yakın olan ilçe belediyeleri tarafından yapılmalıdır. Diğer yandan İÖİ ne göre BŞB'nin daha hızlı hizmet verdiği, ancak bazı durumlarda BŞB'nin hizmetlerinin de geciktiği düşünülmektedir.

3.3.4. Köylerin, Beldelerin Mahalleye Dönüştürülmesi

Kanunla köylerin tarihsel, sosyolojik, kültürel özellikleri görmezden gelinmiştir. Yeni mahallelerde özellikle yapı ve işyeri ruhsatı alma konusunda sorunlar yaşatmaktadır. Uygulamadan tarım ve hayvancılık olumsuz etkilenmiştir. Köyde yaşayanlar daha önce ödemedikleri emlak, çevre temizlik vergisi ve yüksek su faturaları ile tanışmışlardır. Kuşadası'nda köylerde yaşayan yaşlılar hariç genç nüfusun büyük bölümü Kuşadası'na yerleşmiştir. Köylerin mera, orman köyü hakları gibi haklarının korunacağı kanun metnine girerken, meralarda yapılaşma izni ve düzenlemeleri ile ilgili yeni kanunlar yayınlanmıştır. Köylerdeki çok değerli tarım

arazilerinin BŞB'nin yetkisi altına girmesinin, imara açılmasının yaratacağı çevre, tarım başta olmak üzere sorunların artması muhtemeldir.

Kuşadası'nda, görüşmecilerin büyük bölümü belde ve köylerin mahalleye dönüşmesine olumlu bakmamaktadır. Benzer şekilde literatürde aynı sonuca ulaşan çalışmalar vardır. Genç ve Korkin'in (2017) Aydın'da, BŞB düzenlemesi sonrasında kapatılan Atça Belde Belediyesi üzerine yaptıkları çalışmaya göre, mahalle sakinleri, belediyelerinin kapatılma kararının kendilerine bırakılması gerektiğini düşünmekte ve kapatılma kararını yanlış bulmakta; etkili, verimli ve yeterli mali kaynağa sahip olmadığı için belediyelerinin kapatıldığı fikrine katılmamakta, belediyelerinin kapatılmadan önce verimli çalıştığını, ancak BŞB düzenlemesi sonrasında, ilçe belediyesinden ve BŞB'den aldıkları hizmetlerin verimliliğinin, siyasi katılım ve temsil imkanlarının azaldığını düşünmektedirler. Tekçe ve Genç'in (2019) Aydın'da tüzel kişiliği kaldırılan köylerde muhtarlarla yaptıkları çalışmasına göre, muhtarlar, büyükşehir belediye sınırlarını il sınırlarına kadar genişletilmesini, İl Özel İdarelerin ve köylerin tüzel kişiliğine son verilmesini uygun bulmamaktadır; çevre temizlik, emlak vb. yerel vergilerle karşılaşacak olmaktan, imar uygulamalarının zorlaşmasından, su faturalarından, ulaşım imkanları iyileşmesine rağmen bundan memnun değildirler, altyapıda amaçlanan şekilde bütünlük sağlanmadığını, BŞB teknik personelinin yörenin koşullarını bilmediğini, uzaklığın hizmet maliyetlerini artırdığını, yerleşme yerine merkezleşme yaşandığını düşünmekte, kendilerine kente değil köye ait hissetmekte, Kanun öncesi döneme dönmek istemektedirler;

Özaslan vd.'nin (2014) Muğla'nın Bodrum İlçesi'ne mahalle olarak bağlanan Gümüşlük Belde Belediyesinde kapatılma öncesinde (2013 yılında) yaptıkları çalışmaya göre halk, kararı bölgenin turizm alanı olması, demokratik haklarının ellerinden alınması nedeniyle benimsememektedir. Çünkü kapatma kamu yararına uygun değildir, siyasi parti ve kişilere fayda sağlamayı amaçlamaktadır; kaynak israfının önleme amacı yoktur, belediyelerinin etkin ve verimli hizmet veremediği, yetersiz mali, fiziki kaynağa sahip olduğu, şeffaf olmadığı doğru değildir; belde belediyelerinde katılım imkanı daha fazladır, kapatılma kararına halk karar vermelidir; kapatılma sonrasında belediyeye ait araç-gereç beldede kalmalıdır; kapatılmanın ardından ulaşım, altyapı hizmetlerinde kalite, süreklilik, Bodrum'a uzaklık vb. sorunları yaşanması, yazın artan nüfusa hizmet vermenin zorlaşacağı, Gümüşlük Belediyesine göre Bodrum'a daha zor ulaşılacağı beklenmektedir. Gezgüç vd. (2015) Muğla'nın Menteşe İlçesinin köyken (Salihpaşalar, Akkaya) ve belde belediyesinden (Yerkesik, Bayır) mahalleye dönüşen yerleşimlerin halkı ve muhtarları üzerine yaptıkları çalışmada şu sonuçlara ulaşılmıştır: Muğla'nın BŞB olması uygun değildir, BŞB düzenlemesi beklentileri karşılamamıştır, ulaşım, su faturalarındaki artışlar, ilave vergiler, altyapı çalışmaları ve aidiyet duygusuna olumsuz etki yapmıştır; yerel hizmetlerin sunumunda etkinlik ve iyileşme sağlanmamıştır; BŞB düzenlemesi ekonomik ve siyasi olarak merkezi idareden bağımsızlığı, demokratik yönetimi sağlamamaktadır; ilçe belediyeleri özerkliklerini

yitirmiştir; BŞB meclislerinin daha yoğun bir programı olduğundan ilçelerle gerektiği kadar ilgilenilememektedir; Menteşe'nin merkez olması özellikle Bodrum ve Fethiye'de şikayet konusu iken, BŞB merkezinin Fethiye veya Bodrum olması gerektiği katılımcıların büyük bölümü tarafından düşünülmektedir. Temel şikayetler, altyapı, toplu taşıma, yollar, otopark, imar izni, çevre düzenleme, yüksek kiralardır. BŞB düzenlemesi Fethiye, Bodrum, Marmaris ve Datça gibi büyük turistik ilçelerde kaygıyla karşılanırken, özellikle de Muğla BŞB ve Menteşe Belediyesinin bu ilçelere uzak olması hizmeti aksatmakta ve turistik bölgelerin kendilerine has sorunları konusunda gerekli ilgiyi göremeyecekleri endişesi vardır. Tunçer ve Ünal'ın (2016) Muğla'nın Menteşe İlçesi'nde kapatılan köylerin muhtarlarıyla yaptıkları çalışmaya göre muhtarlar, kapatılmanın yanlış olduğunu, nüfus azlığının kapatılma nedeni olamayacağını; aksine, etkin katılım ve denetim için önemli olduğunu, köylerinin mali sorununun olmadığını, çalışanların maaşlarının düzenli ödendiğini, hizmetin verimli şekilde sunulduğunu, kapatılmayla etkin bir yönetimin ortadan kalktığını, kapatılma konusunda köylülerin fikrinin alınmasının doğru olacağını, sorulsa idi, bunu istemeyeceklerini, kapatılmanın merkezleşmeyi artırdığını, köy statüsünde iken içme suyu, kanalizasyon, itfaiye, çöp toplama gibi hizmetlere daha kolay ulaşıldığı, sorunların daha hızlı ve etkin çözülebileceğini, köyün standartlarının mahalleden daha iyi olduğunu, mahalle olmakla arsa ve arazilerinin değerinin artmadığını ancak imar planlarının hızlı yapılmasına paralel bir artış olacağını düşünmektedirler. Muhtarlar, merkezdeki hizmetlere ulaşma konusunda ümitsizdir. Özellikle sahil kesimindeki muhtarların, köylerin kapatılmasını doğru bulmamakla beraber, borçların fazla olduğu, hizmetlerin etkin karşılanmadığı, gayrimenkul değerlerinin artacağını bekledikleri görülmektedir.

Kaypak ve Kara'nın (2016) Hatay'da, Antakya ve Defne'de kapatılan köylerin muhtarlarıyla yaptıkları çalışmaya göre, mahallede yaşanan en önemli çevre sorunları; kanalizasyon yetersizliği veya yokluğu, yeşil alan yetersizliği ve temiz içme suyudur. Muhtarlar, yasadan önce, genel olarak bu hizmetlerin yetersiz olduğu veya hiç olmadığını, ancak mevcut durumda da BŞB'nin talep ve şikayetlerini göz önüne almadığını düşünmektedir.

Acar ve Koç'un (2016) Fethiye'de tüzel kişiliği kaldırılan köy ve beldelerin muhtarları ile yaptıkları çalışmaya göre, muhtarlar, değişikliğin yerel yönetimlerin güçlenmesine katkı sağlamadığını, yönetime katılımı zayıflattığını, mahalleye ilişkin kararlarda söz sahibi olmadıklarını, ilçe ve BŞB belediyesi ile kolay iletişim kuramadıklarını, muhtarların mahalle ile ilgili konularda hala kendilerini ana aktör ve mahalle sakinlerinin de kendilerini muhatap olarak gördüklerini, altyapı hizmetlerinin ilçe, BŞB ve ilgili kurumlar arasında dağıtılmasına rağmen, geçen süre içerisinde bu kurumların alana yabancılıklarından dolayı hizmetlerde aksamalar olduğunu; mahalleyi ilgilendiren konularda görüşlerini sadece ilgili makamlara talep formu ile iletebildiklerini; muhtarlık işlerini yürütmek için bilgisayar, yazıcı gibi malzemeleri kendi imkânları ile temin ettiklerini; 5 yılın sonunda yasanın vatandaşa

ciddi yük getireceğini ifade etmiştir.

Çavuşoğlu ve Lamba (2020), kanunun Antalya’da mahalle muhtarları tarafından olumsuz karşılandığını belirtmektedirler. Muhtarlıkların tüzel kişiliği ile birlikte karar organı ve bütçesi de elinden alınmış, muhtarlık görevi zorlaştırmıştır. Muhtarlar kendilerini danışman olarak görmekte, muhtarlık kurumunun tüzel kişiliğine yeniden kavuşturulmasını, kırsal ve kentsel mahallelerin statü ve görevlerinin farklılaştırılmasını istemektedir.

Özçağlar (2018) Akçay (Balıkesir-Edremit), Hereke (Kocaeli-Körfez), Hasanoğlu (Ankara-Elmadağ) örneğinde Kanun sonrasında kasabaların özelliklerinin yok sayıldıklarını iddia etmektedir. Yılmaz (2019) Balıkesir’in Edremit İlçesinin önceden belde belediyesi iken kapatılan Altınoluk Mahallesi özelinde yaptığı çalışmada halkın kapatma kararına karşı olduğunu, bunu 48 bin imza ile İçişleri Bakanlığına gönderdiklerini belirtmektedir. Çalışmaya göre vatandaşlar, belde belediyelerinin kaynak israfına sebep olduğunu, kapatılan belde belediyeleri yerine büyük belediyelerin daha kaliteli hizmet ürettiğini düşünmemekte, belde belediyelerinin siyasi çıkarlar dolayısıyla kapatıldığını, belde belediyelerinde vatandaşların hizmetlerde daha fazla söz hakkına sahip olduğunu, kapatılma ile bu haklarının ellerinden alındığını, kapatılma kararının kendilerine sorulması gerektiğini; kapatılmayla Altınoluk’un değerini kaybettiğini, Altınoluk’un Edremit ve Balıkesir belediyeleri tarafından yapılan hizmetleri tek başına yapabileceğini düşünmektedirler. Özçağlar ve Gökmen’e göre (2021) Balıkesir’deki 1129 mahallenin 921’i kırsal, 208’i kentsel karakterli iken bunların içinde kentsel özellik gösteren eski beldeler içinde en çok mahalleye sahip olanlar, Edremit (25), Bandırma (22) ve Ayvalık (18) gibi kıyı belediyelerdir. Edremit, ekonomik faaliyetleri çeşitli, kamu kurumlarının, sanayi ve ticaret faaliyetlerin, kırsal alanların, yazın turizm ve ikincil konutların yoğun olduğu bir bölgelerdir. Akçay yasayla Edremit Belediyesine mahalle olarak bağlanırken, kendine has kentleşme özellikleri, kanunun tek düze bakış açısı içinde yok sayılmıştır. Altınoluk için de benzer bir durum söz konusudur. Erdek, sınırları içinde doğal ve uzun plajları, tarihi kentleri ve arkeolojik mirası, turizm işletmeleri ile bir turizm ilçesidir ve son yıllarda ulaşım imkanının artması, kısmen tarıma dayalı sanayileşme kestane, zeytin vb.) ile şehirleşme süreci hızlanmıştır. Bu tespitler ışığında yazarlar yasanın mutlaka revize edilmesi gerektiğini önermektedirler. Öner ve Şahnagil’e (2020) göre, Balıkesir BŞB meclis üyeleri köylerin mahalleye dönüşmesi uygun bulunmamakta ve statülerinin geri verilmesi istenmekte, düzenlemenin tarım ve hayvancılığı olumsuz etkilediği, ulaşım, uzaklık, personel, araç-gerece dair sıkıntılar yaşandığı, aidiyet duygusunun zayıfladığı, ilçelerde ulaşım ve altyapı konusunda memnuniyetsizlik olduğu, hizmet maliyetinin arttığı üzerinde durmaktadırlar. İktidar partili BŞB meclis üyelerine göre, yasa imar, planlama bütünlüğünün sağlanmasına katkı sunmuş, muhalefet partili meclis üyelerine göre yasa, yerelde merkezîyetçiliği kuvvetlendirmiştir, yerel demokrasiye katkısı konusunda ise katılımcılar yarı yarıya ayrılmışlardır. Çalışmada

ayrıca, ilçe belediyelerinin temsil olanaklarının azaldığı, BŞB-ilçe, ilçe belediyelerinin kendi aralarında koordinasyon sorunları, çekişmelerin hizmet sunumunu olumsuz etkilediğinden, ilçe belediyelerinin BŞB'ye bağımlı hale geldikleri, kanunun revize edilmesi gerektiği veya ilçelerde BŞB yerel hizmet ofislerinin kurulması, genel bütçeden BŞB ve ilçelere ayrılan payların yeniden düzenlenmesi belediye meclis üyelerince dile getirilmektedir.

Kürümoğlu (2018) Tekirdağ'da BŞB düzenlemesiyle nüfusun arttığı, eğitim, kültür, sanat, altyapı anlamında olumlu etkiler ortaya çıkardığı üzerinde durmaktadır. Ol (2019) kanunla mahalle haline gelen Alanya-Avsallar belde belediyesinin turizm odaklı dönüşmesiyle birlikte yaşadığı kentsel, çevresel, toplumsal değişim ve eşitsizlikler üzerinde durmakta; yabancılara mülk satış oranına ve Avsallar'da nüfus yapısının değişimine dikkat çekmekte, mahalle yaşayan ancak buraya kayıtlı olmayanların büyük bölümünün turizmde çalışan mevsimlik işçiler, yazlıkçılar, turistler, yabancı uyruklular olduğunu belirtmektedir.

Gürbüz ve Kadağan'ın (2019) Bursa'da kırsal mahallelerde yaşayan vatandaş üzerine yaptıkları çalışmaya göre vatandaşlar, köylerin mahalleye dönüşmesinin daha kaliteli hizmet amaçlı olduğu; BŞB düzenlemesiyle mahallelerine sunulan yerel hizmetlerin verimliliğinin arttığı, köylerin mahalleye dönüştürülmesiyle daha çok hizmetten (çöplerin toplanması, içme suyu temini, kanalizasyon, ulaşım, imar hizmeti vb.) yararlanacaklarını düşünmekte, köy iken muhtarlıkların etkin hizmet sunmadığı görüşlerine katılmamakta, köylerin mahalleye dönüşmesi ile sorunların arttığını, belediyenin tüm mahallelere hizmet sunmada adil olmadığını, belediyenin mahalleye yatırım yapmadığını, BŞB düzenlemesiyle hizmet maliyetlerinin arttığını düşünmektedir.

Farklı olarak Ekinci (2020), Hatay'ın İskenderun, Arsuz ve Defne ilçelerine bağlı belde belediyesi iken, mahalleye dönüştürülen Denizciler, Karaağaç ve Harbiye Mahallelerinde Kanun öncesi ve sonrasında sunulan hizmetlerin kalitesi konusunda vatandaşın algısını ölçtüğü çalışmada halkın, BŞB düzenlemesi sonrasında ilçe belediyesi tarafından sunulan hizmetlerin Kanun öncesinde belde belediyesi olarak sunulmuş hizmetlerden daha kaliteli olduğunu düşündüklerini ortaya koymuştur.

Göküş ve Alptürker'in (2016) çalışmasına göre, Mersin-Silifke'ye bağlı, köyden mahalleye dönüşen özellikle merkezden uzak, köy iken gelire, personele, bina ve araç gerece sahip olan muhtarlar sahip oldukları ekonomik güç, otorite ve itibarı kaybetmeleri, tüzel kişiliklerinin olmaması, ilgili belediye ve kamu kurumlarından yeterince ilgi görememe, belediye yönetimiyle iletişim kuramamaları, talep dilekçelerinin cevaplanmaması, önceden köyün imkanları ile yaptıkları hizmet için bile belediyeyi beklemeleri, belediyelerin partizanca davranması nedeniyle memnun değildir. Buna karşılık muhtarların bir kısmı belediye yönetimleri ile iletişim sorunu yaşamadıklarını, doğrudan belediye başkanı olmasa da bir üst yöneticiye, birim amirine ulaşabildiklerini belirtmişlerdir.

Kalpaklıoğlu (2017), Ordu'da BŞB düzenlemesiyle köylerin mahalleye dönüşmesinden suların ücretli olması, yeni vergiler, tüzel kişiliğin kaybedilmesi, tapusu olmayan, hazine arazilerinin ellerinden alınabileceği, hayvancılığın olumsuz etkileneceği, tarım arazilerinin imara açılması gibi daha çok ekonomik sebeplerle memnun olmadıklarını; İÖİ'ne göre BŞB'lerin daha iyi hizmet verdiğini düşündüklerini ortaya koymaktadır. Buna karşılık köylerin mahalleye dönüşmesine olumlu bakanların nedenleri arasında köy yolu ve köy içi yollarının yapılması, imar düzenlemelerinden sonra arazilerin değerlendirilmesi beklentisi, sosyal yardımların artmış olması, çöplerin toplanması ve içme suyu sorununun çözülmesi vardır. Belediyelerden en büyük beklenti taşıma sorununun çözülmesi, kanalizasyon hatlarının iyileştirmesi, hayvancılığın desteklenmesidir.

Hergüner'in çalışmasına göre (2017) Trabzon'da kapatılan belde belediyelerinde (Yeşilköy, Söğütlü, Yıldızlı, Bölümlü, Pelitli) vatandaşlar kapatılmanın kısmi verimlilik artışıyla beraber (ulaşım, zabıta, çevre hizmetleri vb.), yerel demokrasiyi olumsuz etkilediği, merkezîyetçiliği artırdığını, BŞB sorumluluk alanı genişledikçe hizmet kalitesinin azaldığını, yerel ihtiyaçlara etkili ve hızlı cevap verilemediğini, temizlik başta olmak üzere bazı hizmetlerin aksadığını, BŞB yöneticilerinin belde ve halkını tanımadıklarını ve sorunlarını bilmediklerini, çevre ve temizlik, tabela ve reklam vergilerinin artması, altyapı sorunlarının çözümlenmemesi ve nihayetinde kapatılmadan memnun olmadıklarını düşünmektedir. Sarıhan'ın (2019) Trabzon'da mahalleye dönüştürülen 57 belde belediyesinde yaşayan vatandaşlar üzerinde yaptığı çalışmaya göre vatandaşlar, ölçeğin genişlemesiyle etkinlik, verimlilik, katılım, mahalle sorunlarının çözümü konusunda bir iyileşme sağlamadığını, aldıkları hizmetlerde sorun, aksama yaşadıklarını düşünmektedir, su faturalarının artması, kapatılan köy ve beldelerde aidyet sorunu yaşanması, vatandaşın temsil imkanının azaldığını, belde belediyelerinin yeniden açılması gerektiğini düşünmektedir. Merkez uzak kırsal alanlarda etkinlik, verimlilik, katılım, hizmet sorunu, şikâyet ve memnuniyetsizlik de artmaktadır. En çok sıkıntı yaşanan konular, altyapı ve yollar, ilgili kişiye ulaşma güçlüğü, önceden kullanılan kamu binalarının harabe olması nedeniyle kaynak israfı, iş imkanının azalması, ilçe ve BŞB arasında yaşanan anlaşmazlıklar ve koordinasyonsuzluk, ilçe belediyelerinin yeterli hizmet sunamamasıdır. Bu sorunların aşılabilmesi için önceden kullanılan kamu hizmet binalarının BŞB'nin yerel hizmet ofislerine, halkın ortak kullanım alanına (kurs, eğitim, yöresel ürünler vb.) dönüştürülmesi, vergi ve harçların yeniden düzenlenmesi, ilçe belediyelerinin Genel Bütçe Vergi Gelirleri Tahsilatı Toplamından (GBVGTT) aldıkları payın %30'unun BŞB'ye aktarılması uygulaması bu payın kırsala hizmet götürülmek için harcanması önerilmektedir.

Şahin'in (2019), Tekirdağ'da merkez ilçe (Süleymanpaşa) ve sahildeki (Çorlu, Şarköy, Marmaraeğlisi) ilçelerde köyden mahalleye dönüşen yerlerde muhtarla yaptığı çalışmasına göre, köylerin mahalleye dönüşmesi olumlu olmuştur, ancak

tarım ve hayvancılık faaliyetleri azalmıştır, mahalle olan köylerde hizmetlerde verimlilik artmamıştır, BŞB düzenlemesi ile kamu hizmetleri en alt seviyeye/mahalleye kadar ulaşabilmektedir; mahalle olan köyler, hizmet alma konusunda büyükşehir belediyesinden yeterli ekipman, araç gereç desteği almamaktadır, köylere tüzel kişiliği geri verilmelidir. Muhtarlar göre, köyün mahalleye dönüşmesiyle yol, içme suyu, kanalizasyon, çöp ve ulaşım sorunları çözülmüş, ancak eğitim, sağlık, güvenlik, sosyal yaşam, imar, park, zabıta sorunları çözülmemiştir.

Kuşadası özelindeki bu çalışmada yönetici ve muhtarların hepsi belde ve köylere tüzel kişiliklerinin geri verilmesi konusunda hemfikirdir. Yönetici ve muhtarların büyük bölümü, BŞB düzenlemesinin tarım ve hayvancılık faaliyetlerini olumsuz etkilediğini düşünmektedir. Tataroğlu ve Apaydın'ın (2016) Muğla'da köyden mahalleye dönüşen yerleşim yerlerinde muhtarlar yaptıkları çalışmaya göre, hizmet sunumunda ciddi sıkıntılar vardır, köylüler yasayı benimsememekte, köy tüzel kişiliğinin geri verilmesini istemektedir. Belediye yetkilileri ve köylüler ile sürekli iletişim halinde olan muhtarlar, hizmet alamama, yetkilerini kaybetme, arada kalma, hizmet alanı konusunda yetki karmaşası gibi sorunlar yaşamaktadırlar. Kanunun tek tip modeli yerine, özellikleri itibariyle farklı nitelikte yerleşimlere uygun düzenlemeler yapılmalıdır.

3.3.5.İl Özel İdarelerinin Kapatılması ve Paylaşım Komisyonları

Çalışmada, Kuşadası'nda yöneticiler ve muhtarların büyük bölümü, İÖİ'nin kapatılmasını uygun bulmamaktadır. Koç'un (2018), Muğla'nın 8 ilçesinde (Bodrum, Dalaman, Fethiye, Köyceğiz, Kavaklıdere, Menteşe, Seydikemer ve Yatağan), köyden mahalleye dönüşen yerlerde muhtarlarla yaptığı çalışmaya göre, Muğla genelinde, Menteşe, Bodrum, Dalaman ve Köyceğiz'deki muhtarlar İÖİ'nin ve bağlı birliklerin kaldırılmasının eksikliğinin hissederken, Fethiye ve Seydikemer'de eksiklik hissetmemektedir. Merkeze yakın köy muhtarları önceden İÖİ'nden daha iyi hizmet aldığını düşünürken, Bodrum, Menteşe, Fethiye, Kavaklıdere, Köyceğiz, Seydikemer, Yatağan'da BŞB'nin İÖİ ve KHGB'ne göre daha iyi hizmet verdiğini düşünmemekte, eskiye oranla BŞB'nin hizmetlerinin güçlü ve hızlı olduğunu düşünmektedir. Muhtarlar (imar plan süreçleri başta olmak üzere) Bodrum, Dalaman, Fethiye, Seydikemer ve Yatağan'da BŞB düzenlemesi sonrasında bürokrasinin arttığını düşünmemektedir. Kırsal ve kentsel alanda yer almaları, özelliklerine göre farklılaşan şekilde muhtarlar Köyceğiz, Kavaklıdere ve Bodrum'da işlerinin merkezi yönetime dair, Yatağan, Menteşe, Seydikemer, Dalaman, Menteşe ve Fethiye'de ise yerel nitelikli işlerle ilgili olduklarını söylemektedir.

Aydın'da Devir-Tasfiye Komisyonun çalışmaları, basına da yansıyan haliyle tartışmalı geçmiştir. Aydın'da Komisyonun aldığı kararlar sonrası, 2014-2016 döneminde toplam 1687 dava açılmıştır. Bunlardan bazıları halen devam etmektedir. Komisyonun kararları içinde en çok tartışılanlar, gayrimenkullerin paylaşılması

olmuş ve bu konuda çok sayıda dava açılmıştır. Gayrimenkullerin %11,83'ü Aydın BŞB'ye, %11,12'sini ASKİ'ye, %12,89'unu Efeler Belediyesine, %54'21'ini diğer ilçe belediyelerine, %9,60'ını Maliye hazinesine %0,22'sini ilçe belediyesi ve Aydın BŞB ortak kullanımına, %0,12'sini Maliye, İlçe Belediyeleri, Aydın BŞB ve ASKİ'nin ortak kullanımına tahsis etmiştir. Bu paylaşımında Aydın BŞB'nin görev alanı ile orantılı pay almadığı, BŞB'ye verilen 600 taşınmazın köy, belde ve ilçe mezarlıkları olduğu, nitelik açısından İÖİ'ne ait otel vb. nin merkezi idareye, çeşme, su deposu vb. nin ise BŞB'ye bırakılması hem ekonomik değer hem de yerel demokrasi açısından eleştirilmiştir (Süne ve Genç, 2017).

Gayrimenkullerle ilgili temel sorun, bunların kanunda "ilgisine göre" dağıtılmamasından kaynaklanmaktadır. Kuşadası Belediyesi kendisine devredilmesi gereken fakat devredilmeyen gayrimenkullerin hepsi için dava açmıştır. Taşınmaz devirlerine ilişkin kararlarda, kanuna aykırı devir kararlarının iptali ile işin ivediliği nazara alınarak, davalının, cevabı beklenmeksizin, yürütmenin durdurulmasına karar verilmesi talebi ile açılan davalarda bazı gayrimenkullerin diğer kurumlara devredildiği görülmüştür. Bu devir işlemi Hazineye, Milli Emlak'a yapılmıştır. Kuşadası'nda kapatılan belediyelerin ve köylerin tapulu malı olan araziler, ilgili ilçe belediyesi olan Kuşadası Belediyesi'ne devredilmesi gerekirken üzerindeki yapı cami ise Diyanet İşleri Başkanlığı'na, okul ise Millî Eğitim Bakanlığı'na tahsis edilmek istenmiştir.

Haklar ile ilgili olarak da sorunlar çıkmıştır. Jeotermal kaynakların işletme sahaları ve kuyuları, paylaşırma konusu dışında iken kapatılan belediyelerin buna benzer maden hakları ellerinden alınmak istenmiştir. Komisyon kararlarına göre, hakların %7,14'ü Aydın BŞB'ye, %8,57'si ASKİ'ye, %71,54'ü ilçe belediyelerine, %0,22'sini Maliye ve Aydın BŞB'ye ortak hak olarak devredilmiş, %1,43'ün Maliye ve ASKİ'ye ortak hak olarak devredilmiş, %1,65'i Maliyeye, %0,11'i İl Tarım Gıda ve Hayvancılık Müdürlüğüne, %9,34'ü YİKOB Başkanlığına devredilmiştir. Buradaki oranlardan Aydın

BŞB'ye hizmetleri ile orantılı hak devri yapılmadığı görülmektedir. Her türlü su ile ilgili tüm yükümlülükler ve sorumluluk ASKİ'ye ait olduğu halde su kaynakları ve su fabrikalarının devri ilçe belediyelerine yapılmıştır (Süne ve Genç, 2017).

Kapatılan İÖİ, belde ve köylerdeki personelin dağıtılması sonucu, devredilen personel, gittiği kurumda kadro ve unvan sorunu yaşamış, dava açmış, moral ve motivasyonu, aile düzeni bozulmuş, ayrımcılıkla karşılaşmış, etkin verimli hizmet yapamaz hale gelmiştir. Kapatılan İÖİ'nden Aydın Belediyesi'nden, 16 ilçe ve kapatılan 31 belde belediyesi ve hizmet birliklerinden olmak üzere toplam 838 memur ve 1580 işçinin dağılımı şu şekilde olmuştur; personelin %41,77'si Aydın BŞB'ye, %19,93'ü ASKİ'ye, %15,84'ü Efeler Belediyesine, %0,45'si YİKOB'a, %22,00'si diğer ilçe belediyelerine (Süne ve Genç, 2017).

Kuşadası'nda, kapatılan belediyelerden, Kuşadası Belediyesi'nden ASKİ ve

BŞB'ye giden personel, kadro ve unvanları yerine başka kadro verilen personelin hepsi özlük hakları için dava açmışlardır. Örneğin; Kuşadası Belediyesi'nin mevcut kadrosunda görevli müdürler varken, kapatılan Davutlar ve Güzelçamlı'dan da aynı grup kadroya sahip müdürler devredilince, Kuşadası Belediyesinde aynı müdürlükten üçer adet oluşmuştur. Özlük haklarını korumak isteyen müdürler dava yoluna gitmiştir. Davaları kazanıp gelenler ise görevlendirecek kadro, unvan sıkıntısı yaşamıştır. Artan personel sayısından kaynaklanan sorunlar ilk olarak bu kişilerin çalıştırılacakları yerlerin belirlenmesinde ortaya çıkmıştır; kanunun yürürlüğe girmesinden 3 ay sonrasında bile hala görev yeri belli olmayan, çok sayıda personel olmuştur. Devirle birlikte artan personel sayısı, taşeron alımında hizmet alımı artışı zorunlu olarak personel giderlerini artırmıştır.

Bu sorunlar çeşitli şekillerde giderilmeye çalışılmıştır. Örneğin "Çalışkan" ilçe belediyesi personelinin devir tasfiye komisyonuna bildirilirken gerçek çalışma alanından çıkarılarak belediyenin başka birimlerine kaydırılmıştır. Böylelikle kanunda öngörülen hizmet alanları BŞB sorumluluğuna geçerken, BŞB kadrosuna geçmesi gereken personel belediyede tutulmuştur.

Komisyon aldığı kararlarla, kara taşıtlarının %27,13'ünü Aydın BŞB'ye, %11,69'unu ASKİ'ye, %12,16'sını Efeler Belediyesine, %39,15'ini diğer ilçe belediyelerine, %0,34'ünü İl Milli Eğitim Müdürlüğüne, %0,20'sini Maliyeye, %1,54'ünü İl Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğüne, %1,61'ini YİKOB'a, %1,28'ini İl Sağlık Müdürlüğüne, %4,90'nunu ise diğer kamu kuruluşlarına paylaşmıştır. Ancak dağılım sonrası İÖİ makine parkında bulunan ve BŞB'ye bırakılan araçların genellikle model yılı eski, hurda tabir edilen, kullanılmaya uygun olmayan iş makineleri ve taşıtlar olduğu görülmüştür (Süne ve Genç, 2017).

Kuşadası Belediyesi'nin en çok kullandığı ve hizmet için sürekli bulunması gereken; kepçe, vidanjör, kamyon ve iş makinalarının çoğu ASKİ'ye geçmiştir. Ulaştırma araçlarının büyük kısmı, taşıma yetkisi olan BŞB'ye devredilmiştir. Belediye'nin iş makinelerinin ve ulaşım makinelerinin elinden gitmesi, belediyenin iş yapamaz hale gelmesine neden olmuştur. Bu ekip ve ekipmanları yerine koymak, yapılanma, ihale, mali kaynak aramak bir-iki yılı bulmuştur. Bazı makineler halen tamamlanamamıştır. Hizmet satın alma yoluna gidilmiş bu da kamu hizmeti maliyetlerini artırmıştır.

3.3.6. Altyapı, İmar, Planlama ve Ulaşım

Kuşadası'nda yönetici ve muhtarların çoğunluğu BŞB düzenlemesiyle imar konusunda bütünlüğün sağlanacağını, ulaşım ve altyapı planlamasında ise sağlanamayacağını düşünmektedir. Belediye yöneticileri ve muhtarlar BŞB düzenlemesiyle ulaşım ile alakalı sorun yaşanmadığını düşünürken, Çavuşoğlu ve Lamba'nın (2020) Antalya özelinde yaptıkları çalışmada, kanun sonrası BŞB mahallelerinde, yolların bakımı ve düzenlenmesi, mahalle içi ve mahalleyi ilçelere bağlayan yolların yapımı konusunda sıkıntı olmadığını, ancak mahallelinin BŞB'nin

ilçeye ve ile toplu taşıma konusunda bir çalışmasının olmamasından şikayetçi olduğunu ortaya koymaktadır.

Literatürde de imar konusunda hem olumlu hem de olumsuz sonuca sahip çalışmaların olduğu görülmektedir. Karataşlar'a göre, (2019) ilçelerin birbirinden farklı coğrafi yapıya sahip olması (Edremit'in düz, Bandırma'nın çanak şeklinde olması vb.) Balıkesir'de bütüncül, tek tip imar planı yapmayı güçleştirmektedir. Yılmaz'ın (2019) Balıkesir ve Edremit üzerine yaptığı çalışmaya göre, BŞB yetkilileri UKOME üzerinden şehir içi ulaşımın tek merkezden ve bütüncül olarak sunulmasına olumlu bakmaktadır.

Küçükterzi'nin (2017) çalışmasına göre, ilçe belediye başkanları Muğla'nın tamamı için özellikle 1/100000 ölçekli planlar açısından BŞB düzenlemesini faydalı bulmaktadır. Belediye yöneticilerinin çoğunluğu, BŞB ile imar yetkilerinin paylaşımında sorun yaşamaktadır. Benzer şekilde, Çavuşoğlu ve Lamba'ya göre (2020) Antalya'da muhtarlar öncelikle imar ve buna bağlı olarak imar planları olmaması nedeniyle tarım ve hayvancılık faaliyetlerini yapmada sıkıntı çektiklerini belirtirken BŞB'den bu konuda hizmet beklemektedirler. Kanun öncesinde köyde yaşayanlar az bir bedelle ahır, bahçe evi vb. yapabilirken, kanun sonrasında bu zorlaşmış, su faturası vb. gibi ilave yükler de gündeme gelmiştir.

Kuşadası'nda belediye yöneticileri ve muhtarların büyük bölümü, BŞB düzenlemesiyle, altyapı şikayetlerinin azalmadığını, daha da arttığını düşünmektedir. Benzer şekilde, Çavuşoğlu ve Lamba (2020) Antalya'da muhtarlar üzerinde yaptıkları çalışmada, çevre, temizlik, yolların bakımı gibi konular dışında BŞB'nin yerele hizmet götürmede yetersiz kaldığı sonucuna ulaşmış ve önceden süregelen altyapı, kanalizasyon sorunlarının BŞB düzenlemesi sonrasında da çözümlenemediğini belirtmektedirler. Topçu (2015) Antalya'da kanun sonrasında altyapıda yaşanan sorunların, zaman içinde her bir ilçe merkezinde ASAT'ın şube müdürlüklerinin kurulması, personel ve araç temini, daha hızlı müdahale edilebilmesiyle kısmen çözümlenebildiğini, ancak bu konuda teknik, idari ve mali yapısal sorunların devam ettiğini ortaya koymaktadır. Antalya genelinde kanalizasyon, içme suyu gibi altyapısı tamamlanmamış (Kemer, Gazipaşa, Kaş, Finike, Demre'nin bazı bölgeleri gibi) ilçe, beldeler vardır. Hizmet alanına dahil edilen belde, orman köyü vb. yerlerde şebeke altyapısı eski veya yetersizdir; bu durumun hizmet maliyetlerini artırmaktadır.

Karataşlar'ın çalışmasına (2019) göre, 160 bin nüfuslu, merkeze uzaklığı 100 km olan Bandırma gelişmişliği, nüfusu, sanayisi, limanı (yıllık 800 milyon dolarlık ihracat), üniversite kenti olması, vergi ödeme oranı (%40) nedeniyle Balıkesir'in diğer ilçelerinden çok farklı özelliklere sahiptir. Kent kanun öncesinde kendi öz kaynaklarıyla kanalizasyon, yağmur suyu, alt yapı ve üst yapı çalışmalarını gerçekleştirmiş, kırsal alanlarda hizmetlerini yürütebilirken, Edincik gibi mahalleye dönüşen ve gelirlerini kaybeden bölgelerde hizmetlerde aksamalar başlamıştır. Gelir

getirici hizmetlerin BŞB'ye geçmesiyle ilçe belediyelerinin gelirleri azalmıştır. Bandırma Belediyesi bu hizmetleri hazır bulmuş, maliyetlerine katlanmadan gelir elde etmeye başlamıştır. Örneğin Bandırma'dan 5 yıl içerisinde BASKİ'ye ortalama 150 milyon TL kaynak sağlanmaktadır, bunlar içinde Bandırma'nın su geliri yılda 30 milyon TL'dir. Bandırma altyapı ihtiyaçlarını önceden tamamlanmıştır. Ancak geliri oranında yatırım alamamaktadır. Sahil bandı, dolgu alanları üzerinde BŞB tarafından ilçe belediyesine haber verilmeden faaliyetler (festivaller, ramazan etkinlikleri vb) yapılmakta bu da çift başlılığa neden olmaktadır. Önceden her türlü ekipman ve aracı bulunan ilçe belediyeleri, yasadan sonra uzak mesafelerden hizmet beklemeye başlamıştır. BŞB'nin çalışma alanlarında onarım ilçe belediyeleri tarafından gerçekleştirilmektedir. Örneğin yağmur suyu sorununun çözümü BŞB ve ilçe belediyesi arasında yetki karmaşasına neden olmaktadır. Yetki alanında olmayan çalışmaların yapılması hukuki olarak zimmet çıkarılmasına neden olabilmektedir. Sahil bandının park, bahçesi, çevre düzenlemesini, temizliği ilçe belediyesine aitken bölgenin kira gelirleri BŞB'ye aittir. Kurumsal yapı henüz tamamlanamadığından ulaşım hizmetlerinde (trafik, otopark vb.) sorunlar yaşanmaktadır.

3.3.7. Hizmetlerin Verimliliği

Kuşadası'nda Kanunla yetki, görev ve sorumluluk karmaşası da yapılan hizmetlerin kalitesinin ve etkinliğinin düşmesine, hizmetlerin aksamasına, uzamasına, halkın memnuniyetinin azalmasına ve kaynak israfına yol açmıştır. BŞB düzenlemesiyle ilçe belediyelerinin bazı araç-gereç, personeli mali kaynaklarının azalması nedeniyle hizmet verimliliği azalmıştır. Kuşadası Belediyesi birim müdürleri ve diğer bürokratlarına, Kanun ve diğer mevzuattan bağımsız olarak düşünüldüğünde, hangi hizmetlerin, hangi kurum/kuruluşlar tarafından daha etkin ve verimli bir şekilde yürütülebileceği de sorulmuştur. Buna göre, hizmetlerin yürütülmesinde temizlik, çöp toplama, ruhsat vb. yerel hizmetler haricinde çoğu hizmetin sunumunda merkezi yönetimin; imar, planlama, ruhsatlandırma, konut, temizlik ve katı atık toplama dışındaki tüm hizmetlerde Aydın BŞB'nin; tarımsal hizmetler dışında tüm hizmetlerde Kuşadası Belediyesi'nin rol alması gerektiğini düşünmektedirler.

Özer'in (2019) Antalya özelinde yaptığı çalışmaya göre, Antalya'nın turizm yanında tarım, hayvancılık, sanayi sektörlerinin ilçelere dağılmış durumda olması, ilçelerin ve hatta mahallelerin de BŞB'den taleplerinin farklı olmasına neden olmaktadır. Kanunun BŞB ölçeğinde tek tip hizmet üretme anlayışı ise bu nedenle uygulamadaki beklentiyi karşılamaktadır. Yasa kırsalda tarım ve hayvancılığı olumsuz etkilemiş, yerleşim alanlarının kendine özgü koşullarını görmezden gelmiş, hepsini kentin parçası olarak ele almıştır. Diğer yandan hizmet birimlerinin sadece ilçe merkezlerinde kurulmuş olması kırsalda yaşayan vatandaşın bunlardan hizmet almasını kısıtlamaktadır. Kaçmaz ve Er'in (2018) Alanya üzerine yaptıkları çalışmaya göre halk, BŞB düzenlemesi öncesinde aldıkları hizmetlerin ilçe, belde belediyesi veya İÖİ tarafından daha etkin verildiğini, BŞB'nin sunduğu hizmetlerden

tam olarak bilgi sahibi olmadıklarını, yasa hazırlanma sürecinde halka danışılması gerektiğini düşünmektedir. Aksine, Yılmaz'ın (2019) Balıkesir üzerinde yaptığı çalışmaya göre, BŞB yöneticileri düzenlemeyle kaynak israfının önüne geçildiği, her belediyede aynı birim, müdürlükler varken, kanun sonrasında bunların hepsinin tek olarak Edremit Belediyesinde toplandığını, toplu halde malzeme vb. alımı yapıldığından daha az maliyetin söz konusu olduğunu düşünmektedir.

Kuşadası'nda belediye yöneticileri ve muhtarların büyük bölümü, hizmet götürmede teknik ekipman, araç-gereç ve personel sorunu yaşadıklarını belirtmektedir. Benzer şekilde Yılmaz'ın (2019) Balıkesir BŞB üzerine yaptığı çalışmada yöneticiler aynı işi eskiye oranla daha az personelle yapmanın zorluklarından, kırsal ve kentsel alanlarda çalışan personelin niteliklerinin farklılığından söz etmektedirler. Bu eksiklikler de hizmet sunumunda verimi düşürmektedir. Özer (2019) Antalya özelinde yaptığı çalışmada, BŞB İlçe Hizmet Birimlerinin kendilerine ait bütçelerinin olmaması, personel, araç-gereç, ekipman yetersizliğinin hizmet sunumunu olumsuz etkilediğini ortaya koymaktadır.

Kuşadası'nda yöneticilerin çoğu halkın kamu hizmetlerine ulaşmasının güçleştiğini ifade etmektedir. Benzer şekilde Görgün ve Yörür (2017) İzmir özelinde yaptıkları çalışmada, hizmet alanının genişlemesi ve merkezileşme sonucunda hizmete erişimin zorlaştığını, BŞB düzenlemesinden en çok mahalleye dönüşen köyler etkilenmiştir. Kuşadası'nda belediye yöneticileri ve muhtarlar BŞB düzenlemesi sonrasında hizmet aksamalarının olduğunu düşünmektedir. Benzer şekilde, Yılmaz'a göre (2019) Altınoluk'ta vatandaşlar Balıkesir ve Edremit belediyelerinin Altınoluk'a uzak olmasını bir sorun olarak görmekte, yeterli seviyede hizmet alamadıklarını; Edremit ve Balıkesir belediyelerinin farklı partilerden olmasının hizmetleri aksattığını düşünmektedirler. Balıkesir BŞB'nin il ölçeğinde hizmet vermesini, ilçe belediyelerinden daha fazla yetki ve kaynağa sahip olmasını doğru bulunmamaktadır. Vatandaşlar halen karşılaştıkları sorunlarda Edremit Belediyesine ulaşmaya çalışmaktadır.

3.3.8. Koordinasyon ve İletişim

Kuşadası'ndaki yönetici ve muhtarlara göre, BŞB ile kendi yönetimleri arasında koordinasyon sorunları yaşanmaktadır. Benzer şekilde Karataşlar'a (2019) göre, Bandırma Belediye Başkanı altyapı (kazı vb.) yetki karmaşası, koordinasyon sorunları, kıyı alanlarının (kıyıda stant açma izni, ücret vb.) kullanımı, hizmet sunumunda ilçe ve BŞB arasında yaşanan yetki sorunları, BŞB modeline uyum sağlanamadığı, vatandaşın düzenlemeyi bilmediği, her şeyi ilçe belediyesinden beklemeye devam ettiği, çift başlılığın ortaya çıkması, ilçe belediyelerinin yetkilerinin ortadan kaldırıldığı, geçiş sürecinde 208 milyon TL tutarındaki gelirlerinin BŞB'ye aktarılması nedeniyle şikayetçidir. BŞB ile YİKOB arasında da yetki sorunları (BŞB-Vali arasında) yaşanmaktadır. Ayvalık Belediye Başkanı da yetkisiz ancak sorumlu olduklarını, gelirlerinin azaldığını, belediye başkanlarının

muhtarların bir üstü gibi görüldüğünü, Balıkesir merkezden (135 km) yönetilmenin güç olduğunu, şikayetlere cevap vermenin geciktiği, yazın kent nüfusunun 600 bine ulaştığını oysa Balıkesir'in 250 bin nüfusa sahip olduğunu söyleyerek yasa öncesindeki gelir düzenine geri dönülmesini önermektedir. Çalışmada ayrıca BŞB ve ilçe belediyeleri arasındaki siyasi farklılıkların da hizmeti zorlaştırdığı, ilçe belediyelerinin bütçelerinin yetersiz hale geldiği, zabıta gibi alanlarda yetki karmaşası yaşandığı, ana arter, bulvar vb. tanımlarının net olmaması, meydan düzenlemelerinin BŞB'ye ait olmasının sıkıntı oluşturduğundan söz edilmektedir. Sahil şeritlerinin kullanımında, hazine arazileri için BŞB'ler Maliye ile anlaşma yapabilmekte, Maliye de ilçe belediyelerine göre BŞB'lere öncelik vermektedir. Erdek Belediyesine ait iskelenin işletmesinin BŞB'ye geçmesiyle yetki sorunları yaşanmaya başlamıştır, görev alanının bitişik olmasından kaynaklanan sorunlar vardır. Örneğin Akçay'da sahil bandının bir bölümü Edremit, bir bölümü BŞB'nin sorumluluğundadır. BŞB hizmet binası Bandırma'ya 100 km, Edremit'e 110 km uzaklıktadır. Bu ilçeler aynı zamanda Türkiye'de 40 kentten daha büyüktür sosyal ve siyasi açıdan hareketli, kendine özgü dinamikleri olan kentlerdir. Balıkesir'e bağlı kalmak bu özelliklerini büyük ölçüde kısıtlamaktadır.

Yılmaz (2019) Edremit'te muhtarların Balıkesir BŞB'nin ekonomik gücüyle su, kanalizasyon gibi önemli altyapı yatırımlarını yaptığını, ancak, Edremit ve Balıkesir BŞB arasındaki görev bölgesi, yetki paylaşımından dolayı hizmetlerin aksadığını düşündüklerini saptamaktadır. Belediyelerin Altınoluk'a uzak olması da muhtarlara göre hizmetlerin sunumu ve denetiminde sorun oluşturmaktadır. Balıkesir BŞB yetkililerine göre, özellikle itfaiye, zabıta ve ulaşım gibi hizmetlerin tek bir merkezde toplanması koordinasyon ve hizmet kalitesi bakımından olumlu karşılanmakta, görev ve sorumluluk sahaları belli olduğundan ilçe belediyeleri ile sorun yaşanmamaktadır. Karataşlar (2019) ise, yasanın sahiller (önceden İÖİ ve ilçe belediyeleri arasında yetkiler paylaşılmaktaydı), ulaşım planlaması, imar, çöp toplama, kanalizasyon, arıtma vb. bütünlüğünü sağlama, kıyı sahil şeridi düzenlemelerinde, toplu taşıma araçlarında kalitenin artması, deniz taksi ulaşımındaki mağduriyetlerin giderilmesi, gibi avantajların Bandırma'da yaşandığını ifade etmektedir. Yılmaz (2019) Edremit Belediyesinde yöneticilerin ifadelerinden hareketle sorumluluk sahasının Balıkesir BŞB tarafından tek taraflı olarak belirlenmesi, personel sayısının yetersizliği, kırsal alan sayısının fazlalığı, siyasi farklılıklar, BŞB ile bazen hizmet üretme konusunda sıkıntılar yaşandığından bahsetmektedir. Buna göre, örneğin; Balıkesir BŞB'ye bağlı BASKİ kendi programına göre acil bir çalışma yaptığında, bozulan yolu düzeltmek Edremit Belediyesine kalmakta, programlar uyuşmamakta ve hizmetlerde aksama, koordinasyon sorunları yaşanabilmektedir.

Kaypak ve Yılmaz'a göre (2016) BŞB sistemi Hatay'a kargaşa getirmiştir; koordinasyon sorunu vardır. Gerek BŞB gerekse ilçe belediyelerinin sorumluluğunda olan yolların yapımı-bakımı, bu alandaki yetki ve sorumluk ayrımı önemli bir

sorundur. BŞB statüsünden sonra yönetim, belediye binası, personel, örgütlenme, kaynak vb. birçok sorunla karşılaşmıştır. Kentsel altyapı ve hizmetlere erişim sorunu vardır, BŞB alanının genişlemesiyle özellikle katı atık yönetiminin yükü artarken, artan göç ve ani mülteci akını nedeniyle bu sorun daha da artmıştır. Çalışmaya göre, Hatay'da BŞB düzenlemesi, halkın günlük yaşamında herhangi bir farklılık oluşturmamakla, kanunun ne getirdiği tam olarak bilinmemekle beraber, halk BŞB olmaktan hoşnut ancak, belde belediyelerinin kapatılmasından dolayı mutsuzdur. Bulut ve Dönmez'in (2019) Hatay'da 10 ilçe belediye yöneticisi ile yaptığı çalışmaya göre yetki ve koordinasyon karmaşası yaşanmaktadır, imar planlarının hazırlanma süreci olması gerektiği gibi işlememektedir; henüz planlar tamamlanmamıştır, denetim konusunda yetersizlikler vardır; YİKOB amacına uygun hareket etmemektedir. Çözüm önerisi olarak, BŞB ve ilçe belediyeleri arasında yetki paylaşımında nüfusun ve yöresel farklılıkların da dikkate alınması, komisyonların, YİKOB'un etkili işletilmesi ve yasanın uygulanması konusunda yöneticilerin bilgilendirilmesi gerekmektedir.

3.3.9. Mali Özerklik, Paylar

Belediyelerin en önemli vergi gelirleri bina ve arsa, çevre ve temizlik vergileri, mal ve hizmet satış gelirleri, kira gelirleri, mal ve hizmet satışlarından ve taşınmaz kiralardan elde ettikleri gelirlerdir. Kanunla BŞB'lerin GBVGTT'ndan aldıkları pay, %2,5'ten 4,5'e çıkarılmış, gelirleri görece arttırılmış, mali açıdan güçlendirilmeye çalışılmıştır. Ancak yetki, sorumlulukları ve faaliyet alanları oldukça geniş olan yerel yönetimlerin gelirlerinde yapılan bu iyileştirmeler uygulamada yetersiz kalmıştır. Çünkü kanun yerel yönetimlerin öz gelir yaratma kapasitelerini arttırmaya yönelik hiçbir düzenleme yapmamış, aksine ilçe belediyelerinin görev sınırlarını genişletmiş fakat ilçenin gelir getiren hizmet kaynaklarını BŞB'ye aktarmıştır. Diğer yandan GBVGTT'ndan ilçe belediyelerinin payı %2,85'ten %1,5'e indirilmiştir.

Kamu hizmetlerini yürütmesi için vergilerden gelen pay ilçenin nüfusuna göre hesaplanmaktadır. Kış nüfusu 2021 yılında 125.812 olan Kuşadası'nın payı da buna göre hesaplanmaktadır. Fakat Kuşadası'nın yaz nüfusu 500.000'i ve zaman zaman daha fazlasını bulmakta ve merkez tarafından verilen payın yaklaşık dört katına hizmet etmek zorunda kalınmaktadır. Bu durum hizmet vermeyi olumsuz etkilemektedir. Asıl sorun ise BŞB ilçe sınırları içinden toplanan GBVGTT'ndan daha sonra yine BŞB ve ilçelere dağıtılan paylardır. Aydın BŞB en çok payı başta Kuşadası olmak üzere Söke, Didim gibi kıyı ilçe belediyelerinden toplamakta ancak mevcut kriterlere göre en az payı ve yatırımları orantısız olarak bu ilçeler almaktadır.

Kanunla ilçe belediyelerinin en önemli gelirleri olan, su ve kanalizasyon gelirleri, otopark, otopark, mezbaha, haller, ana cadde üzerindeki işgaliye, ilan, reklam ve ecre misiller, kıyı, plaj ve işletmeleri, ruhsatlarla ilgili önemli harç ve ücretlerin BŞB'ye geçmesiyle, Kuşadası Belediyesi'nin gelirlerinin %70'inden fazlası BŞB'ye

geçmiştir. Kuşadası Belediyesi Stratejik Planında da (2019) kanun sonrasında ilçe belediyelerinin gelir kaybından söz edilerek bu konuda, yerel gelirlerin yeniden düzenlenmesi, gelir hesabında nüfus kriterinin dikkate alınması, 5216 sayılı kanunda değişiklik ve iyileştirme yapılması ihtiyacı dile getirilmektedir.

Kuşadası'nda yönetici ve muhtarlar göre, BŞB sonrasında kurumlarının mali kaynakları azalmış ve mali özerkliği zayıflamıştır. Araştırmaya katılanların büyük bölümü, payların yeniden düzenlenmesi gerektiğini düşünmektedir. Yalçın ve Gök (2016) Bandırma (liman, tarım, sanayi), Edremit ve Ayvalık'ın 3 yıllık mali durumlarına etkilerini inceledikleri çalışmalarında, kanunla Balıkesir BŞB'nin toplam gelirlerinde önemli bir artış yaşandığını, kanunun ölçek ekonomileri yoluyla maliyet azaltma ve daha fazla yatırım amaçlarına Balıkesir'in uyumlu olduğu ifade etmektedir. Buna göre, BŞB'nin hizmet/harcama gücü artmıştır. 3 belediyenin öz vergi gelirleri de artmış (emlak oranları 2 katına çıkmış, yazık konut varlığı da özellikle Ayvalık ve Edremit'te bu durumu teşvik etmiştir); mülkiyet ve teşebbüs gelirleri azalmış, bu durum BŞB aksine hizmet/harcama güçlerini de olumsuz etkilemiştir. BŞB, ilçe belediyeleri arasında gelir adaletsizliği yaşanmaktadır. Balıkesir içinde Edremit, Ayvalık gibi ülkenin turizm merkezilerinin yer alması, Bandırma gibi sanayi ağırlıklı gelişmiş, nüfusu artış eğiliminde olan ilçelerin olması, BŞB düzenlemesinin bu kentlerin gelirlerine katkı yapmaması, gelecekte bu bölgelerde sorunların yaşanmasına zemin hazırlayabilir.

Çetinkaya ve Eroğlu'nun (2018) çalışmasına göre, kanunda düzenlenen paylar, yaz-kış nüfus farkı, gününbirlik turizm faaliyetleri dikkate alınmadan hesaplandığından turistik bölgeler açısından yaz aylarında yetersizdir. Örneğin İzmir'de Karaburun, Foça, Urla'ya şehir merkezine yakın olmalarından dolayı daha fazla gününbirlikçiler gitmektedir. Kuşadası için de benzer bir durum söz konusudur. Çalışmada, incelenen turistik kentlerden hareketle (Antalya, Aydın, Balıkesir, İzmir, Muğla ve Çanakkale), turizm belediyelerinin bu sorununa çözüm olarak, mali özerkliğın güçlendirilmesi, gelir kaynaklarının iyileştirilmesi, yeni vergi kaynaklarının oluşturulması, profesyonel yöneticilik ve mali saydamlığın artırılması önerilmektedir.

Uzun'un (2016) Ordu özelinde yaptığı çalışmaya göre, kentin alt yapı ve fiziki özelliklerinin, belediyelerin kapasitelerinin dikkate alınmaması, eşit gelir paylaşımına rağmen kentin dağlık bir coğrafyaya sahip olması, hizmet sunumunu olumsuz etkilemiş ve gelir-gider dengesizliğini arttırmıştır. Bu nedenle BŞB düzenlemesi belediye bütçesine büyük bir katkı sağlamamış, etkili ve verimli hizmet sunumu gerçekleşmemiştir. Çürüksulu Usta'nın (2021) çalışmasına göre, kanun sonrasında Ordu ve Trabzon'da kişi başına düşen gelir artmakla beraber, BŞB, bütçe açığı vermektedir, kanunla amaçlanan mali etkinlik gerçekleşmemiştir.

Karataşlar'ın (2019) çalışmasına göre, Balıkesir BŞB'nin ilçelere ait tahsilat bürolarının (Örneğin Erdek terminali) kanun sonrasında BŞB'ye verilmesi, yönetimi

açısından hatalıdır. Çünkü her ilçenin, mahallenin talebi, sosyo-kültürel özelliği farklıdır, ilçe belediyelerinde emlak vergileri artmıştır, kapatılan belde belediyelerinin (önceden 22 milyon TL iken itirazla 2 milyon TL'ye düşürülmüştür), borçları BŞB'ye devredilmiştir; 12 dönümlük Erdek Limanı, sahil yürüyüş alanının 2/3'ü itiraza rağmen BŞB'ye devredilmiştir, hizmetler bütünsellikten uzaklaşmıştır. Bandırma Belediyesi'ne ait çok sayıda arazi, kanun sonrasında köylerin de mahalle haline gelmesiyle ilçe belediyesine devredilmiştir. İller bankasından gelen paylarda artış yaşanmamış, aynı gelirle daha büyük bir alana (40 km uzağa) hizmet verme durumu ile karşı karşıya kalınmıştır. Bu nedenle söz konusu araziler satılarak kaynak, gelir elde etme yoluna gidilmiştir.

Yetkin'e (2017), göre, tüzel kişiliği kaldırılan köy ve beldelerin taşınmazlarının Marmaris Belediyesi'ne devriyle belediyenin gelirleri; önceki dönem borçlarının devriyle giderleri artmıştır. Kanun sonrasında Marmaris Belediyesi'ne ait taşınmazlar, işletmeler ve bazı görevler Muğla BŞB'ye devredilmiştir (otogar işletmesi, itfaiye amirliği merkez binası ve 4 istasyon, 1 spor tesisi, mezbaha, mezarlıklar, yat marina), su, kanalizasyon, ulaşım, çevre ve çevre sağlığı, şehir içi trafik hizmetleri BŞB'hin hizmet altına girmiştir. Tüzel kişiliği kaldırılan belde ve köylerin daha önce kira geliri elde ettiği birçok taşınmaz Marmaris Belediyesi'ne devredilmiştir (60 dükkân, 20 büfe, 43 ATM alanı, 5 tuvalet, 1 PTT Hizmet Binası, 1 çekek yeri, 1 soğuk hava deposu, 1 derslik/sergi salonu, 1 dondurma standı, 1 tenis kortu, 3 kültür ve kongre merkezi, 1 ofis, 4 tarla, 3 işyeri, 5 kafeterya/kahvehane, 1 fırın ve 1 berber). Kanun sonrasında Marmaris Belediyesi'nde araç ve personel sayısı artmıştır.

Kuşadası Belediyesi'nde payların yeniden düzenlenmesi ihtiyacı dile getirilirken, literatürde paylar konusu farklı çalışmalarda da en önemli sorun başlıklarından biridir. Küçükterziye göre (2017) Muğla'da anayol, otopark, liman, su, altyapı gibi çeşitli gelirlerin ilçe belediyesinden alınıp BŞB'ye verilmesi nedeniyle ilçe belediyeleri gelir kaybına uğramış, bu da hizmeti aksatmıştır. Tunçer ve Ünal (2016) Muğla'da yaz-kış nüfus farkı ve buna bağlı hizmet sunumu sorunlarına dikkat çekerken kanun sonrasında ilde en çok nüfus artışının Ula (3kat), Bodrum (6 kat), Kavaklıdere (4 kat) ve Köyceğiz'de (2 kat) olduğunu söylemektedirler.

Topçu'ya göre (2015) Antalya'nın il ve ilçeleri ile ülke turizminde önemli merkezlere sahip olması, kamu hizmetlerinin finansmanında bazı avantaj ve dezavantajlar oluşturmaktadır. İkincil konutlar ve turizm faaliyetleri nedeniyle nüfusun yazın yoğunlaşması bu yatırımlara olan ihtiyacı da artırmaktadır. Abonelerden sadece yılın belli dönemlerinde su ve katı atık ücretlerinin tahsil edilebilmesi elde edilen geliri sınırlandırmakta ve hizmet ihtiyacının karşılanmasını güçleştirmektedir.

Ayvalık'ta, Gökdeniz (2015) kapatılan 2 ilçe belediyesinde, yaz-kış nüfus

farkına (60-500 bin) ile elektrik, su, zabıta, güvenlik, trafik gibi yerel hizmet sunumunda hem ilçe hem de BŞB için aksamalardan söz etmektedir. Karataşlar (2019), kanunla en çok sorun yaşayan kentlerin yaz-kış nüfus farkı (10-100 bin) ve yerel hizmetlerin aksaması nedeniyle Bandırma ve Ayvalık olduğunu söylemektedir. Benzer durum Burhaniye, Edremit, Erdek, Marmara için de geçerlidir (Balıkesir'in en uzak ilçelerdendir, yaz-kış nüfus farkı (9-500 bin) fazladır). Kanun sonrasında temizlik, atık su vergileri ile (ilçe belediyelerinin 12 ay, BŞB'nin yaz boyunca almak istemesi nedeniyle) vatandaşlar şikayetçidir, kasaba ve beldelerdeki değerli araziler BŞB'ye geçmiştir, kapatılan belde ve köyler ile kent kimlikleri de ortadan kalkmaktadır (Örneğin Edincik), demokratik katılım daraltılmaktadır.

Bulut ve Dönmez'in (2019) çalışmasına göre Hatay'da ilçe belediye yöneticilerine göre kanunun en büyük sıkıntısı, kaynak sorunudur. BŞB'lerin kaynakları ilçe belediyelerinden BŞB'ye devredilenlerle 2,5 kat artmıştır. Ancak payların ilçe belediyeleri arasında bölüşümünde nüfus kriteri göz ardı edilmiştir, ilçe belediyelerinin kaynakları azalmıştır; BŞB'nin ilçelere sunduğu hizmetlerde adil bir dağılım olmadığı, kişisel veya siyasi çıkarların rol oynadığı düşünülmektedir. Kaynakların ilçe belediyeleri paylarından büyükşehir belediyelerine aktarılan %30'luk oranın azaltılması gerekir.

Kuşadası'nda belediye yöneticileri ve muhtarlar BŞB düzenlemesi ile mali kaynaklar, paylar, bütçe ve imar izinleri, sorumluluk alanı vb. konularda BŞB'ye bağımlılığın arttığını düşünmektedir. Benzer şekilde Atay (2019) kanun sonrasında Bandırma'nın merkeze bağımlı; kendine yeterli halinden hizmet alımı ve kalitesinde sorunlar yaşar hale geldiğinden söz etmektedir. Balıkesir'in geniş yüzölçümü, farklı özelliklere sahip ilçeleri olması Kanunun kentte uygulanmasını güçleştirmektedir.

3.3.10. Temsil Adaletsizliği, Merkezileşme

Kanunla beldelerin ve köylerin mahalleye dönüştürülmesi, Kuşadası'nda uzun zaman belediye olarak hizmet veren Davutlar ve Güzelçamlı'da, kendi ihtiyacını kendi karşılayamama, hizmet bekleme, karar alamama, temsilin azalması gibi nedenlerle tepkilere neden olmuştur. Kuşadası'nda temsil imkanının azalması en çok dile getirilen konudur. Mevcut sistemde BŞB meclislerinde de nüfusu az olan ilçelerin temsil oranı daha yüksektir. Çavuşoğlu ve Lamba'ya (2020) göre Antalya'da muhtarlar, bu türden değişikliklerin önceden halka sorulması gerektiğini, muhtarların BŞB ve ilçe belediyelerine katılımını sağlayacak mekanizmaların geliştirilmesi gerektiğini düşünmekte; BŞB düzenlemesinden önce ilçe belediyelerinden daha kolay ve fazla hizmet alabildiklerini, bu nedenle kırsala hizmet verme konusunda ilçe belediyelerine yetki devrini önermektedirler.

Yetkin (2017), Muğla'nın tarım ve turizm fonksiyonlarını ayırarak, Fethiye'ye 27 km uzaklıkta Seydikemer adıyla yeni bir ilçenin kurulmasını, Marmaris'e 51 km uzaklıktaki Bozburun Belediyesi'nin tüzel kişiliğinin kaldırılmasının ortaya çıkardığı çelişkiyi incelemekte ve bunun arka planındaki siyasi saiklere dikkat çekmektedir

(Seydikemer’de AKP, Fethiye’de daha önceki üç dönemde MHP adayı olarak kazanan aday, bu seçime DP’den aday olarak kazanmıştır). BŞB düzenlemesinin temsil adaletsizliğine yol açtığına vurgu yapan yazar, ilçe ve BŞB meclisinde de benzer bir adaletsizliğin ortaya çıktığını, nüfusu az olan ilçelerin mecliste daha çok temsil edildiğine dikkat çekmiştir. Muğla’nın toplam nüfusunun %59,4’ünü oluşturan 4 büyük ilçe (Bodrum, Fethiye, Menteşe, Milas), büyükşehir belediye meclisinin %41,8’ini oluşturmakta; toplam nüfusunun %40,6’sını oluşturan diğer 9 ilçe (Dalaman, Datça, Kavaklıdere, Köyceğiz, Marmaris, Ortaca, Seydikemer, Ula, Yatağan), büyükşehir belediyesinin %58,2’sini oluşturmaktadır. Kapatılan 5 belde (Armutalan vb.) ve 13 köy açısından düşünüldüğünde, BŞB düzenlemesi, Marmaris’te yerel kamu hizmetlerinin sunumunda siyasi açıdan, temsil ve yerel demokrasi açısından olumsuz bir etki yaratmaktadır. BŞB meclisinde Marmaris halkı diğer ilçelerdekilere göre daha az temsil edilmektedir.

Ekinci’ye göre (2020) Hatay’da halk BŞB düzenlemesi sonrasında temsil ve katılım açısından bir sorun görmemekte, daha iyi temsil edildiklerini ve katılım olanaklarının da arttığını düşünmektedirler. BŞB ilçe belediyesinin eski belde belediyesine göre daha kaliteli hizmet sunduğu; BŞB düzenlemesinin yerel demokrasi anlamında olumlu olduğu, belde belediyelerinin kapatılmasına olumlu baktıkları düşünülmektedir. Çalışmanın örneklemini oluşturan belde belediyeleri özelinde, demokratik temsil ve katılım anlamında geçmişle karşılaştırıldığında kapatılmanın dikkate değer bir olumsuz sonucu gözükmemekte hatta az da olsa olumlu algılar oluşmaktadır. Buna karşın hizmet kalitesine yönelik analizler geçmişle karşılaştırıldığında daha yüksek hizmet kalitesi algısı göstermektedir.

Kanuna yönelik eleştirilerden önemli bir bölümü, ölçeğin genişlemesi ile demokratik katılım ve temsil imkanının zayıflayacağıdır. BŞB meclislerinin yasanın ardından yoğun bir iş yükü ile karşılaşması yavaş işlemesine; ilçe belediyelerinin ve tüzel kişiliği kaldırılan belde ve köylerin de katılım mekanizmalarının, özerkliğin, demokratik karar alma ve işleyişin zayıflamasına veya ortadan kalkmasına neden olmuştur. Kanunla Kuşadası’nda önceden ilçe belediyesi tarafından yürütülen bazı hizmetler, karar alma yetkisi BŞB’ye geçmiştir. BŞB’nin 75 km uzaktaki Kuşadası’na ve benzer şekilde sosyo-ekonomik açıdan ilişkisinin az olduğu yerlere hizmet götürmeye çalışması, hizmette halka yakınlık, yerel demokrasi kavramları ile örtüşmemektedir. Belediye yöneticilerinin büyük bölümü, çoğu yetkinin BŞB’de toplanmasından dolayı düzenlemenin merkezileşmeyi artırdığını, yerelleşmeden uzaklaşıldığını düşünmektedir. Yılmaz’a (2019) göre, Balıkesir BŞB yöneticileri, olumlu anlamda kanunun merkeziyetçiliği artırdığını ifade etmektedir. Buna göre, sosyolojik ve kültürel olarak yerelde merkeziyetçiliği getiren büyükşehir sistemi, topluma daha uygundur. Çünkü yerelde örgütlenme ve yerel sorunlara birlikte çözüm üretme anlayışı gelişmemiştir. Biricikoğlu ve Yalnızoğlu (2018) çalışmasında Kocaeli’nde BŞB düzenlemesinin ilçe belediyelerini, hizmette yerellik ilkesini zayıflatan sonuçlara sahip olduğunu iddia etmektedir. Sadioğlu vd. (2017), İzmit-

Değirmendere örneğinde, BŞB düzenlemesinin vatandaş katılımı ve aidiyet duygusunu zedelediği, yerel ihtiyaçlardan uzak kararlar alındığı üzerinde durmaktadır. Yılmaz (2019) Edremit üzerinde yaptığı çalışmada muhtarların sorunları aktarmada ilçe belediyesinde muhatap bulmada sıkıntı yaşadıklarını belirtmektedir.

3.3.11. Hizmet Önceliği, Siyasi Çekişmeler, Rekabet

Aydın'da BŞB'nin yaptığı hizmet ve yatırımların ilçelerin ihtiyaç ve önceliklerine göre yapılmadığı, yatırımların geciktiği ve hizmetlerin aksadığı düşünülmektedir. Örneğin, kanun sonrasında ilçe otogarları Aydın BŞB'ye geçmiş, BŞB tüm otogarları yenilemeye karar vermiştir. İhtiyaç sıralamasında ilk otogar yenilenmesinin Ankara-Didim-Kuşadası hattının merkezi olan Söke'ye, daha sonra ise Didim ve Kuşadası'na yapılması gerekmektedir. Nazilli ve Efeler'de otogar mevcut ve yenidir. Oysa otogar yatırımı transit yolla hiç alakası olmayan Karpuzlu'ya yapılmıştır. Yol, su ve kanalizasyon ihtiyaçları için de benzer bir durum söz konusudur.

Kuşadası'nda belediye birim amirlerine gözlemlerinden hareketle Kuşadası Belediyesi ve Aydın BŞB'nin hizmetlere hangi öncelik sırası (1-5 arasında derecelendirmeye göre) ile yaklaştığı da sorgulanmıştır. Bu değerlendirmelerden de Aydın BŞB ve Kuşadası Belediyesi arasındaki farklılıklar net şekilde ortaya konulmaktadır. Buna göre, imar, planlama ve konut, Aydın BŞB için 5., Kuşadası Belediyesi için 1. öncelikli konudur; yol işleri Aydın BŞB için 2, Kuşadası Belediyesi için 5. derecede önemlidir; ağaçlandırma, park ve yeşil alanlar konusu her iki belediye için de 4. seviyede, turizm ve tanıtım ise 3. derecede önemli bir konudur. Kuşadası Belediyesi sınırları içinde yeni mahallelere hizmet götürme aşamasında köylerin ihtiyaçlarına ve durumuna göre yerel hizmet yapma önceliklerini belirlemiştir. Buna göre, sosyal yardımlar 1. derece, yol işleri 2., katı atık, çöp toplama, aktarma istasyonuna taşıma 3. derece, imar planlama ve konut 4., zabıta 5. derece önceliğe sahiptir.¹⁰

Kuşadası'nda belediye Aydın'ın İncirliova İlçesinde belediye yöneticileri ve muhtarlar üzerinde yaptıkları çalışmada BŞB ve ilçe belediyeleri arasındaki siyasi çekişmelerin ilçe belediyelerinin hizmet sunumunu olumsuz etkilediğini düşünmektedir. Er (2018) Alanya'da BŞB ve ilçe belediyeleri arasında siyasi farklılıkların neden olduğu sorunlardan ve siyasi rekabetten söz etmektedir. Topçu (2015) Antalya'da yatırımların plan, finansman ve gerçekleştirilmesi açısından

¹⁰ Bu hizmetler, imar, ruhsatlandırma, imar planlama ve konut, otopark, yolcu ve yük terminali, yol işleri, coğrafi ve kent bilgi sistemleri, çevre ve çevre sağlığı, temizlik, katı atık, çöp toplama, aktarma istasyonuna taşıma, zabıta, afet, acil yardım, kurtarma, ambulans, defin ve cenaze işlemleri, mezarlık hizmetleri, ağaçlandırma, park ve yeşil alanlar, kültür ve sanat, turizm ve tanıtım, gençlik ve spor, sağlık hizmetleri, sosyal yardımlar, sosyal hizmetler, meslek ve beceri kazandırma, ekonomi ve ticaretin geliştirilmesi, destek hizmetleri (eğitime destek, din hizmetlerine destek, sağlık hizmetlerine destek vb.), işyeri açma izni ve ruhsatlandırma, veterinerlik, tarımsal hizmetlerdir.

yaşanan sorunların başında ilçe, belde belediyeleri ya da köyler arasında ayırım yapılmasını söylemekte, Antalya BŞB'nin yatırım ve hizmetlerde kent merkezine uzaklık, nüfus ve seçmen sayısı açısından azınlıkta olan yerleşim birimlerine ulaşmasının güçlüklerini dile getirmektedir. Alanya, Manavgat ve Finike'nin önemli caddelerinin BŞB'ye bağlanması kararı da Alanya Belediye başkanı gibi bazı ilçe belediye başkanlarınca, siyasi bir karar olduğu gerekçesiyle eleştirilmiştir. Özer (2019) Antalya'da BŞB ve ilçe hizmet birimleri özelinde ortaya çıkan sorunları BŞB ve ilçe belediyelerinin aynı alanda hizmet sunmasının neden olduğu karmaşa, BŞB ile ilçe belediyelerinin aynı partiden olmaması durumunda işlerin aksamaması, hizmet ve yatırımların mahalleler arasında dengeli dağıtılmaması, yetki çatışması, hizmet kayırmacılığı olarak sıralamaktadır.

Yılmaz (2019) Edremit ve Balıkesir'de belediyelerinin farklı siyasi partilerden olmasının hizmet sunumunu etkilediğini, hizmetlerde uyumsuzluk yaşandığını ifade etmektedir. Buna karşılık az sayıda da olsa Balıkesir BŞB ile iktidar partisinin aynı partilerden olmasının siyasi güç sebebiyle; "sadece Edremit Belediyesine bağlı kalmama"yı sağlaması açısından olumlu bulanlar, aynı alanda çalışmanın siyasi rekabetin hizmet kalitesini artıracaklarını düşünenler de vardır. Kaypak ve Yılmaz (2016) farklı partilerden gelen Antakya Belediyesi ve Hatay BŞB'nin birbirlerini çalıştırmama konusunda çaba sarf ettiğini, bunun da kentte çevre başta olmak üzere pek çok sorunun çözümsüz kalmasına veya idarelerin işi birbirlerine havale etmelerine neden olduğunu tespit etmektedir.

Sonuç ve Öneriler

6360 sayılı kanunun Kuşadası ilçe Belediyesinde hizmet sunumuna etkilerinin incelendiği bu çalışmanın temel sonuçları, yöneticilerin kanunun uygulamaya yansıyan sonuçları konusunda olumsuz bir algıya sahip olduklarıdır. Literatürdeki benzer çalışmalardan da hareketle 6360 sayılı kanunun kıyı belediyelerinde ortaya çıkardığı sorunlar şu başlıklar altında toplanabilir:

-Ölçek genişlemesinin BŞB ve ilçe belediyeleri için hizmet maliyetlerini ve borçlanmayı artırması (Kuşadası, Aydın, Antalya, Balıkesir, Bandırma, Altınoluk, Bursa, Trabzon, İzmir, Hatay, Erdek);

- Bütünleşememe (Hatay),
- Altyapıda bütünlüğü sağlayamama (Aydın, Balıkesir),
- İmar planlamada bütünlüğü sağlayamama (Hatay);
- Ulaşım ve altyapı şikayetlerinin artması (Kuşadası, Antalya, Hatay, Balıkesir),
- Trafik ve otopark sorunu (Bandırma);
- Hizmet etkinsizliği (Hatay, Muğla) ve verimsizlik (Tekirdağ, Antalya,

Kuşadası, Ordu),

- Hizmetin gecikmesi (Bandırma, Trabzon, Tekirdağ, Silifke, Kuşadası),
- Aidiyet sorunu (Aydın, Hatay, Balıkesir, Menteşe);
- Köy ve beldelerin kapatılmasından duyulan memnuniyetsizlik (Aydın, Kuşadası, Balıkesir, Muğla, Gümüşlük, Atça, Trabzon, Hatay);
- Özellikle muhtarların otorite ve güç kaybından şikâyet etmeleri (Antalya, Muğla, Silifke);
- Halkın kendilerine sorulmamasından şikayetçi olması (Alanya),
- Tarım ve hayvancılığın özellikle kapatılan beldelerde olumsuz etkilenmesi (Kuşadası, Ordu, Tekirdağ, Balıkesir),
- Köy ve beldeleri yok sayma (Edremit, Körfez, Altınoluk, Değirmendere),
- Yerleşimin değer kaybetmesi (Altınoluk),
- Kırsal alanda su faturası, yeni vergiler vb. nedeniyle artan şikayetler (Aydın, Ordu, Trabzon, Hatay, Menteşe),
- İÖİ'nin kapatılması ve YİKOB'ların açılmasından duyulan memnuniyetsizlik (Ordu, Aydın, Kuşadası, Menteşe, Bodrum, Dalaman, Alanya, Hatay),
- İl ve ilçe merkezine uzaklığın (Balıkesir, Kuşadası, Bursa, Muğla, Marmaris, Trabzon, Ayvalık, Gümüşlük, Menteşe, Fethiye, Antalya, Altınoluk, Erdek);
- Coğrafi engellerin (Muğla, Antalya, Hatay, Ordu) hizmet sunumunu olumsuz etkilemesi;
- Yaz-kış nüfus farkının paylar belirlenirken dikkate alınmaması (Kuşadası, Antalya, Marmaris, Altınoluk, Gümüşlük, Trabzon, Muğla, İzmir, Ordu, Ayvalık, Bandırma),
- İlçe belediyelerinde personel, araç-gereç yetersizliği (Kuşadası, Antalya, Bursa, Balıkesir, Bandırma, Marmaris);
- Görev-yetki karmaşası, sorumlunun belli olmaması (özellikle kıyı alanların yönetiminde) (Kuşadası, Alanya, Muğla, Bursa, Bandırma, Ayvalık, Edremit, Balıkesir, Hatay, Antalya),
- Koordinasyonsuzluk (Antalya, Hatay, Trabzon, Kuşadası, Bandırma),
- BŞB ile iletişim kurmada yaşanan güçlükler (Edremit, Kuşadası, Hatay, Fethiye, Silifke, Trabzon),
- Tek tip hizmet üretimi, ilçelerin ve kırsalın farklı özelliklerini dikkate

almama (Hatay, Bandırma, Muğla, Antalya, Menteşe, Gümüşlük, Kuşadası, Ayvalık, Edremit, Akçay, Altınoluk, Erdek),

- BŞB personelinin yerel koşulları bilmemesi (Aydın, Bursa, Trabzon, Fethiye);

- Yerel hizmet birimlerinin sadece ilçelerde hizmet vermesi (Antalya);

- Vatandaşın sorumlu kurumu bilememesi (Kuşadası, Balıkesir, Fethiye, Altınoluk, Bandırma);

- Siyasi ayrımcılık (Hatay, Altınoluk, Marmaris, Bursa, Silifke); anlaşmazlık ve rekabet (Bandırma, Alanya, Trabzon, Altınoluk, Edremit, Balıkesir, Ayvalık, Kuşadası, Antalya, Hatay);

- Katılım ve temsil imkanının azalması (Balıkesir, Kuşadası, Antalya, Muğla),

- Yerel demokrasinin zayıflaması (Kuşadası, Menteşe, Alanya, Antalya, Trabzon, Kocaeli, Değirmendere),

- Yerelleşmeden uzaklaşma, merkezîyetçiliğin artması (Balıkesir, Aydın, Kuşadası), merkeze bağlılık (Menteşe, Kuşadası, Balıkesir),

- BŞB ve ilçe belediyeleri, arasında dengeli olmayan hizmet, varlık ve kaynak paylaşımı (Aydın, Kuşadası, Hatay);

- İlçe belediyelerinin gelirlerinin azalması, mali özerkliğin zayıflaması (Muğla, Marmaris, Bandırma, Kuşadası, İncirliova, Hatay).

Buna karşılık kanunun olumlu katkı yaptığına işaret eden çalışmalar da vardır. Bunlar:

-Hizmetlerde standart sağlaması (Bursa),

- Köy yollarının yapılması gibi (Ordu, Tekirdağ, Antalya) ilk kez altyapı ile tanışan özellikle kırsal alanda yaşayanlardaki memnuniyet artışı (Balıkesir),

- Hizmet kalitesi ve verimliliğinin artması (Bursa, Hatay),

- Emlak değerlerinin, sosyal yardımları, altyapı yatırımlarının artacağına beklenmesi (Ordu, Tekirdağ),

- BŞB'nin İÖİ'ne göre daha etkin olması (Bodrum, Menteşe, Fethiye, Kavaklıdere, Seydikemer, Yatağan),

- Ulaşım planlaması ve sunumu, toplu taşıma konusunda sorun yaşanmaması (Kuşadası, Antalya, Balıkesir, Bandırma),

- İmar planlamada bütünlüğün sağlanması (Muğla, Bandırma),

- Tek elden, tek birimle hizmet sunumunun kaynak israfını azaltması

(Balıkesir),

- Koordinasyonun artması (Balıkesir),
- Kanalizasyon, çöp toplama ve arıtma (Bandırma), çevre temizliği (Antalya) hizmetlerinin iyileşmesi,
- İlçe belediyelerinin gelirlerinin artması (Bandırma, Edremit, Ayvalık),
- Katılım ve yerel demokrasinin artması (Hatay),
- Belde yerine ilçe belediyesinin mahallesi olmanın daha avantajlı olması (Hatay),
- Hizmet bütünlüğünün sağlanması (Balıkesir)

Kanunun amaçlandığı şekilde yerel yönetimlerde demokratiklik, etkinlik ve verimliliğin artırılması için uygulamada ortaya çıkan sorunların giderilmesi ihtiyacı vardır, bunun için yeniden idari veya kanuni iyileştirmeler yapılması gerekmektedir. Kuşadası'nda hizmet sunumuna dair karar alma sürecinin Aydın BŞB tarafında uzun sürmesi gibi aksamaya neden olan uygulamaların ortadan kaldırılması için ilçe belediyelerine eski yetkileri verilmeli veya eski hali oranında iyileştirmeler yapılmalıdır. Bazı yöneticilere göre bu sorunların çözümü için Kuşadası gibi kıyı turizm ilçelere “turizm ili” gibi ayrı bir statü (Kuşadası, Fethiye örneklerinde dile getirildiği gibi), dolayısıyla yetki ve kaynak verilmelidir. Bazı yöneticilere göre, bu sistemin idari yönden yürütülmesinde sorun vardır, BŞB’ler, merkezi yönetiminin taşra teşkilatı gibi, tek merkezden daha az kaynak israfına yol açacak şekilde yönetilebilir. BŞB ve ilçe belediyeleri arasındaki paylar adilane bir şekilde yeni kriterler eklenerek dağıtılmalı veya turizm ve kıyı belediyelerine, farklı kriterlere sahip belediyelere denkleştirme payı verilmesi gerekmektedir. Koordinasyon, yetkili BŞB’ye bırakılmamalı, kanunla belirlenen şekilde, sık koordinasyon toplantıları yapılmalıdır. Kuşadası sahillerini ve kıyıları Aydın BŞB’si Kanun ile aldığına göre, güvenliğe büyükşehir belediyesini de katmak gerekir. İlaveten, mali kaynakların, payların bölüşümü yeniden düzenlenmelidir, BŞB hizmet birimleri yaygınlaştırılmalıdır, kırsala alandaki yerleşmenin tarım alanları ve hayvancılık üzerindeki etkileri yakından takip edilmelidir, özellikle kırsal alan, kıyı vb. özelliklerini dikkate alarak tek tip hizmet üretmek yerine yörenin özellik ve ihtiyaçlarına uygun hizmet üretmek, katılım imkanlarını artıracak mekanizmaları artırmak.

Kaynakça

Acar, Osman Kürşat, Mesut Koç (2016). “6360 sayılı Kanun ile Birlikte Mahalleye Dönüşen Belde Mahalle Muhtarlıkları ve Köy Muhtarlıklarının Yeni Durumu: Fethiye İlçesi Üzerinden Bir Değerlendirme”, 10. Kamu Yönetimi Sempozyumu (KAYSEM) Bildiriler Kitabı, Dokuz Eylül Üniversitesi Yayını, İzmir, ss.177-191.

- Aktel Mehmet, Yakup Altan, Uysal Kerman (2009). “5747 Sayılı Yasa ile Köye Dönüştürülen Küçük Belediyeler: Isparta Örneği”, *Çağdaş Yerel Yönetimler*, 18 (1).
- Akyol, İbrahim Tanju, Mustafa Kara (2016). “Hizmet Ölçeği Artışı ve Kalite Algısı İlişkisi: Balıkesir Büyükşehir Belediyesi Örneği”, *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 17 (33): 137-164.
- Atay, Sinem (2019). “6360 Sayılı Büyükşehir Yasasının Gelişmiş Bir İlçe Üzerindeki Etkisi: Bandırma Örneği”, *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 2 (2): 265-285.
- 5393 sayılı Belediye Kanunu, Resmî Gazete, Kanun No. 5393, Kabul Tarihi: 3.7.2005.
- Biricikoğlu, Hande, Yasemin Yalnızoğlu, Y. (2018). “6360 Sayılı Kanunun Etkinlik-Verimlilik İle Hizmette Yerellik İlkeleri Açısından Değerlendirilmesi: Kocaeli İlçesinde Yapılan Bir Araştırma”, *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 16 (32): 255-284.
- Bulut, Yakup, Demet Dönmez (2019). “6360 Sayılı Düzenlemeyle Oluşan Büyükşehir Modelinde Büyükşehir Belediyesi ile İlçe Belediyeleri Arasında Yaşanan Sorunlar ve Çözüm Önerileri: Hatay İli Örneği”, *Uluslararası Yönetim Akademisi Dergisi*, 2 (1): 29-40.
- 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, Resmî Gazete, Kabul Tarihi: 10.7.2004.
- Çavuşoğlu, Aykut, Mustafa Lamba (2020). “Kanun’un Mahalleye Dönüşen Birimler Üzerine Etkisi: Antalya İli Örneği”, *Bartın Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 11 (122): 37-82.
- Çelikyay, Hicran Hamza (2017). *Türkiye’de İl Ölçeğinde Büyükşehir Uygulamasının Analizi: Bursa Örneği* (T.C Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Yerel Yönetimler Ana Bilim Dalı Mahalli İdareler ve Yerinden Yönetim Bilim Dalı Doktora Tezi)
- Çetinkaya, Özhan, Erdal Eroğlu, Uğur Bolaç (2018). “Turizmin Belediyelerde Ortaya Çıkardığı Finansman Sorunları ve Çözüm Önerileri” içinde *Kent Yönetiminde Yeni Yaklaşımlar ve Etkin Belediye Uygulamaları*, (Der.) M. Mecek, B. Parlak ve E. Atasoy, Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık, ss. 1378-1399.
- Demirkaya, Yüksel, Mesut Koç (2017). “6360 sayılı Kanun ile Birlikte Mahalleye Dönüşen Köylerde Değişimin Katılım Açısından Muhtarlığa Etkisi: Menteşe ve Seydikemer İlçeleri Üzerinden Bir Değerlendirme”, *Strategic Public Management Journal*, 3 (6): 124-149.

- Dinç, Yücel (2020). Karşılaştırmalı Bir Şehir Coğrafyası: Alanya ve Manavgat Örneği, T.C. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Coğrafya Anabilim Dalı Coğrafya Bilim Dalı, Doktora Tezi
- Ekinci, Emre (2020). Kanun'un Temsil ve Hizmet Kalitesi Yönünden Kapatılan Belde Belediyelerine Etkisi Ve Vatandaşın Algısı: Hatay İli Örneği, (T.C. Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Siyaset Bilimi Ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı Doktora Tezi)
- Etöz, Murat, Adem Er, Yaşar Yiğit Kaçmaz (2016). “Yerel Halkın İlçe Düzeyinde Belediyecilik Algılamaları: Alanya Belediyesi Örneği”, Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 9 (46): 683- 696.
- Genç, Fatma Neval (2014). “6360 Sayılı Kanun Ve Aydın’a Etkileri”, Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 1 (Özel Sayı), 1-29.
- Genç, Fatma Neval, Seyfettin Daşçı, S. (2016). ‘Kanunun Kamu Hizmetlerinin Sunumuna Etkisi: Balıkesir Büyükşehir Belediyesi Örneği’, Journal of Social and Humanities Sciences Research, 6 (2): 1-32.
- Genç, Fatma Neval, Erhan Korkin (2017). “Kanunla Tüzel Kişiliği Kaldırılan Belde Belediyelerinde Halkın Uygulamaya İlişkin Algısı: Atça (Sultanhisar-Aydın) Örneği”, KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 19 (32): 84-95.
- Genç, Fatma Neval, Hüzeyin Özerk, Mehmet Sefa Ülkü (2018). “6360 Sayılı Kanunun Kamu Hizmetlerinin Sunumuna Etkisi: İncirliova Belediyesi Örneği”, Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 4 (2): 207-221.
- Genç, Fatma Neval (2008) “Söke Kentsel Alanı ve Bu Alanın Yönetimi”, F. N. Genç, A. Yılmaz, H. Özgür (Editörler), Dönüşen Kentler, Değişen Yerel Yönetimler, Gazi Kitabevi, Ankara, ss. 143-170.
- Gezgüç, Gözde Müşerref, Aldemir, Ceray ve Uzun, Turgay (2015). “6360 sayılı Kanun ve Muğla Örneği”, Akademik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, 3 (18): 461-477.
- Gökdeniz, Ayhan (2015). “Turistik Destinasyonların Taşıma Kapasiteleri ve Ayvalık”, Ayda Bir Ayvalık Dergisi, (11): 28-29
- Göküş, Mehmet ve Alptürker, Hakan (2016). "6360 Sayılı Yasa ile Köy Yönetiminden Mahalle Yönetimine Geçiş Sonrası Etkin Hizmet Sunumuna İlişkin Muhtarların Görüşü: Silifke Köyleri Örneği", Selçuk Üniversitesi Sosyal ve Teknik Araştırmalar Dergisi, (11): 67-86.
- Görgün, Esra Kut, Neriman Yörür (2017). “6360 Sayılı Büyükşehir Kanunu Sonrası Kırsal Alanları Yeniden Düşünmek-İzmir Örneği”, Aydın İktisat Fakültesi Dergisi, 2 (1), 11-27.

- Görmez, Halit, Emine Kızıldaş Uzunali (2019). “Büyükşehir Belediyelerinin Mali Yapıları Ve Bütçe Sürdürülebilirliği: Antalya Büyükşehir Belediyesi Örneği”. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 12 (62), 1304-1315.
- Gürbüz, İsmail Bülent, Özgecan Kadağan (2019). “Büyükşehir Yasasının Kırsala Etkileri; Bursa İli Örneği”, Bursa Uludağ Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi, 33 (2): 209-226
- Hergüner, Burak (2017). “Yeni Büyükşehir Belediyelerinin Hizmet Kalitesine Etkisinin Değerlendirilmesi: Trabzon’dan Bir Vaka Çalışması”, Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi, 13 (3).
- Kaçmaz, Yaşar Yiğit, Adem Er (2018). “Yeni Büyükşehir Belediye Sistemine Yönelik Kamuoyu Algısı ve Memnuniyet Düzeyi: Alanya Örneği”, Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 23 (2): 605-629.
- Kalpaklıoğlu, Gözde (2017). 6360 Sayılı Büyükşehir Yasasının Kırsal Kesime Etkilerinin Değerlendirilmesi (Ordu Büyükşehir Belediyesi Örneği), Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gaziosmanpaşa Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Tokat.
- Karataşlar, Ener (2019). Büyükşehir Belediyesi ile Büyükşehir İlçe Belediyesi Arasındaki İlişkilerin 6360 Sayılı Yasanın Gereklere Bağlamında Değerlendirilmesi: Balıkesir Örneği, (T.C. Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Siyaset Bilimi ve kamu Yönetimi Programı, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi)
- Kaypak, Şafak, Vedat Yılmaz (2016). “Hatay Büyükşehir Yapılanma Sonrasında Çevre Sorunlarına Yaklaşım ve Çevre Düzenlemeleri”, Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 5 (1): 25-50.
- Kaypak, Şafak, Mehmet Kara (2016). “6360 Sayılı Yasa Ve Değişen Yerel Çevre Hizmetleri: Hatay’da Bir Uygulama”, KAYSEM 10-Büyükşehir Yönetimi Ve İl Yönetiminin Yeni Yüzü 5 -7 Mayıs 2016, İzmir, (Ed. Zerrin Toprak Karaman, Yunus Emre Özer, İbrahim Güray Yontar, Gökhan Tenikler), ss. 268-322.
- Koç, Mesut (2018). 6360 sayılı Kanunun Mahalleye Dönüşen Köylerde Muhtarlığa Etkisi (Muğla Deneyimi), Yayınlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Kuşadası Belediye Başkanlığı, Faaliyet Raporu, (2017, 2020)
- Kuşadası Belediye Başkanlığı, Performans Programı, (2020, 2022)
- Kuşadası Belediye Başkanlığı, Stratejik Planı (2020 -2024)

- Kuşadası Belediye Başkanlığı, Stratejik Planı, (2012 -2014)
- Küçükterzi, Serhat (2017). Büyükşehir Alan Genişlemesinin Turizm Belediyeleri Üzerine Etkisi: Muğla Örneği, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, (Danışman Hacı Kurt), Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Anabilim Dalı.
- Kürümoğlu, Cemal Ogün (2018). Tekirdağ İlinin Büyükşehir Belediyesi Olmasının Sosyo-Ekonomik Getirileri, (Yüksek Lisans Tezi, Çalışma İktisadı Anabilim Dalı)
- Ol, Hanifi Sinem (2019). Sermayenin Doğa Varlıklarına Yoğunlaşması, Kamu Politikaları ve Çevresel Müştereklere Erişimde Eşitsizlik Avsallar Mahallesi (Alanya Antalya) Örneğinde Bir İnceleme (T.C. İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi)
- 6360 sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Altı İlçe Kurulması İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun.
- Öner, Şerif, Sinem Şahnagil, (2020). “6360 sayılı Kanunun Yönetmelik Sonuçlarına Büyükşehir Belediye Meclis Üyelerinin Yaklaşımları: Balıkesir Örneği”, Ömer Halisdemir Üniversitesi İİBF Dergisi, 13 (4): 648-664.
- Özaslan, Rüveyda, Hüsnüye Akıllı (2014). “6360 sayılı Kanun Çerçevesinde Gümüşlük Belde Belediyesi’nin Kapatılmasına İlişki Yöre Halkının Algısı”, Marmara Üniv. İİB Dergisi, 36 (2): 215-235.
- Özçağlar, Ali, Özgür Gökmen (2021). “Balıkesir İlinin İdari Coğrafyası ve Kır/Kent Nüfusunun Tespiti”, Journal of Humanities and Tourism Research, 11 (1): 12-32.
- Özçağlar, Ali (2018). “Büyükşehir Belediyeli İllerde Yok Sayılan Kasabalar Üzerine Bir Analiz”, TÜCAUM 30. Yıl Uluslararası Coğrafya Sempozyumu, 3-6 Ekim 2018 /3-6 October 2018, Ankara 51, ss: 51-65.
- Özer, Gamze Sinem (2019). 6360 sayılı Kanun Sonrası Büyükşehir Belediyelerinde Oluşturulan Hizmet Birimlerinin İncelenmesi ve Bu Birimlerin Hizmet Sunumlarının Değerlendirilmesi: Antalya İli Elmalı İlçesi Örneği, (Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü)
- Özgür, Hüseyin (2001). “Kuşadası’nda Çarpık Kentleşmenin Kısa Tarihi ve Turizm Üzerine Etkileri”, Ayşe G. Şerifoğlu (Editör), Geçmişten Geleceğe Kuşadası Sempozyumu, 26-29 Şubat 2000, Kuşadası, Kuşadası Belediyesi, ss. 557-566.
- Özgür, Hüseyin, F. Neval Genç, Hüseyin Aksu (2007). “Orta Ölçekli Kentsel Alanların Yönetimine Aydın Merkezinden İki Örnek: Kuşadası-Söke ve Aydın Merkez”, Kamu Yönetimi Forumu (KAYFOR V) (sözlü bildiri)

- Özsalmanlı, A. Yıldız ve Çiğdem Pank (2012). “Muğla’da Büyükşehir Belediyesi Yapılanması Sürecine İlişkin Bir Değerlendirme”, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Güz, Sayı 2.
- Sadioğlu, Uğur, Kadir Dede, Arda Yüceyılmaz (2017). “Yeni Büyükşehir Belediyesi Modelinde Belde Belediyelerin Sonu: Değirmendere Örneği”, Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 35 (2): 95-119.
- Sarıhan, Nazlı Özcan (2019). 6360 Sayılı Yasa ile Ortaya Çıkan Ölçek Tartışmaları Ekseninde Beldeden Dönüştürülen Mahallelerde Hizmet Algısının Farklı Boyutlarıyla Trabzon Örneğinde Tartışılması (Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Anabilim Dalı Doktora Programı)
- Sağirekmekçi, Arife (2015). Yerelleşme-Merkezileşme Tartışmaları Bağlamında Türkiye’de Mahalleye Dönüşen Köy Yönetimlerinin Mevcut Durumu: Hatay Örneği (T.C. Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi)
- Süne, Cengiz, Fatma Neval Genç (2017). “Kanunda Devir Tasfiye ve Paylaştırma Komisyonlarının Rolü: Aydın Örneği”, Selçuk Üniversitesi Akşehir Meslek Yüksekokulu Sosyal Bilimler Dergisi, 2 (8): 93-110.
- Şahin, Fatma (2019). Kanunla Birlikte Köy Tüzel Kişiliğinin Kaldırılmasıyla Oluşan Mahallelere Verilen Kamu Hizmetlerinin Değerlendirilmesi: Tekirdağ Örneği (T.C. Bartın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi)
- Tataroğlu, Nihal, Halil Apaydın (2016). “Hukukun Heyulası: Fiili Durumla Hukuki Gerçek Arasında Muğla Köyleri”, KAYSEM 10, ss. 246-267.
- T.C. Davutlar Belediye Başkanlığı (2012). Aydın İlinde Davutlar Adıyla İlçe Kurulmasına İlişkin Rapor
- Tekçe, Yunus, Fatma Neval Genç (2019). “Kanunun Tüzel Kişiliği Kaldırılan Köylere/Yeni Mahallelere Etkisi: Aydın Örneği”, Sosyal ve Beşerî Bilimler Araştırmaları Dergisi, 20 (40): 1-16.
- Topçu, Ferhunde Hayırsever (2015). “6360 sayılı Kanun Çerçevesinde Su Hizmetleri Yönetiminin Değişimi ve Antalya Örneği”, Akdeniz İ.İ.B.F. Dergisi, 30: 86-121.
- Tunçer, Serap, Ayşe Ünal (2016). “Kır-Kent İkileminde Büyük Kentler (6360 Uygulaması Sonucu Ankara ve Muğla Metropolitan Bölgelerinde Yaşanan Sektörel ve İdari Sorunlar)”, KAYSEM 10, ss. 323-361.
- Uzun, Gamze (2016). “Bir Büyükşehir Hikayesi: Ordu”, KAYSEM 10, ss. 302- 322.

- Yalçın, Arman Zafer, Musa Gök (2016). “6360 Sayılı Büyükşehir Belediye Yasasının Büyükşehir ve İlçe Belediyelerinin Mali Durumuna Etkisi: Balıkesir İli Örneği”, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 19 (36): 687-723.
- Yetkin, Ozan (2017), [167] 6360 Sayılı Yasa ile Büyükşehir Olan Muğla İlinde yerel Kamu Hizmetlerinin Dönüşümünün Marmaris İlçesi Özelinde İncelenmesi, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.
- Yılmaz, Onur Kemal (2019). “Türk Yerel Yönetim Sisteminde “Yeni Büyükşehir” Uygulamasının Kapatılan Bir Belde Belediyesi Üzerinden Değerlendirilmesi”, Uluslararası Siyaset Bilimi ve Kentsel Araştırmalar Dergisi, 7 (1): 208-234.